

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-masteropleiding
Master of Music
voltijd

Hogeschool voor de Kunsten Utrecht
(HKU)

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-masteropleiding
Master of Music
voltijd

Hogeschool voor de Kunsten Utrecht
(HKU)

CROHO nr. 44739

Hobéon Certificering

Datum

16 april 2020

Auditpanel

Drs. W.G. van Raaijen, voorzitter

Dr. D. Andrikopoulos

Drs. G.D. Rijken

N. Maas, student-lid

Secretaris

H.R. van der Made/G.J. Stoltenborg

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	9
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	11
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	35
6.	AANBEVELINGEN	37
BIJLAGE I	Scoretabel	39
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	41
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	45
BIJLAGE IV	Panelsamenstelling	47

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool voor de Kunsten Utrecht
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	n.v.t.
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Master of Music
registratienummer croho	44739
domein/sector croho	Taal en Cultuur
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Master
graad en titel	Master of Arts
aantal studiepunten	120 EC
afstudeerrichtingen	Performance Music Design
Locatie	Utrecht
variant	Voltijd
joint programme	n.v.t.
onderwijstaal	Nederlands/Engels
datum audit / opleidingsbeoordeling	20 juni 2019

2. SAMENVATTING

De hbo-masteropleiding Master of Music van HKU leidt enerzijds via de 'Pathway Performance' performers op die in staat zijn voor een publiek een ervaring 'in het moment' (real-time) te creëren en anderzijds via de 'Pathway Music Design' ontwerpers die in staat zijn voor één of meer gebruikers een vóór het moment gecreëerde ervaring te bieden.

Onderwerp 1. Beoogde leerresultaten

De opleiding volgt het landelijke opleidingsprofiel Muziek, waarin een aparte set competenties voor de Master of Music is opgenomen. De opleiding MMus van HKU heeft aan deze competenties een eigen invulling gegeven, die naar de mening van het panel passend is voor de specifieke situatie van de opleiding waarin twee afstudeerrichtingen (Pathways) samenkomen. Het panel raadt de opleiding aan het regelmatige overleg met het werkveld over deze eigen invulling ook vanuit een toekomstgerichte visie op de ontwikkelingen in het vakgebied inclusief de internationale component te voeren.

Het panel deelt de opvatting van de opleiding dat muziekvakonderwijs per definitie internationaal is en zou graag zien dat de internationale focus door de opleiding heen nog sterker wordt aangezet, beginnend bij de visie en doelstellingen. Wat betreft onderzoek stelt het panel vast dat de visie van de opleiding op de betekenis van onderzoekend vermogen past bij het hbo-masterniveau.

Op basis van de bevindingen stelt het panel vast dat de opleiding voldoet aan standaard 1.

Onderwerp 2. Programma

De opleiding zorgt ervoor dat de studenten, die voor een belangrijk deel al als muziekprofessional werkzaam zijn, langs verschillende wegen de professionele vaardigheden (verder) ontwikkelen die in de beroepspraktijk nodig zijn. De directe en voortdurende invloed vanuit de actuele beroepspraktijk zorgt voor de ontwikkeling van actuele beroepsvaardigheden. Een deel van de opleiding vindt plaats in het werkveld, doordat studenten kiezen voor een stage of een project binnen een bestaande muzikale context of doordat ze hun werk in een nieuwe context plaatsen waarbinnen zij hun profilering kunnen tonen.

De projecten die 'buiten de deur' plaatsvinden in samenwerking met professionele externe opdrachtgevers, versterken het opdoen van professionele vaardigheden. Om studenten te leren hun positionering vanuit verschillende perspectieven te bezien, brengt de opleiding zoveel mogelijk van deze perspectieven in via regionale, nationale en internationale projecten, stages, 'artist in residence' projecten, uitwisselingen met andere (opleidings)instituten en producties.

De opleiding hanteert de 'Vermogens' als te realiseren leerresultaten en gebruikt deze om het gesprek over de inhoudelijke onderwijsontwikkeling met docenten en studenten te structureren. De opleiding maakt gebruik van het principe van *constructive alignment*: de leer- en onderwijsactiviteiten zijn direct afgeleid van de beoogde leerresultaten. In de competentiematrix zijn ook de toetsactiviteiten opgenomen. Het panel heeft de competentiematrix bestudeerd en vastgesteld dat deze het 'bouwwerk' van de opleiding helder aangeeft en dat daarbij het masterniveau steeds goed zichtbaar is. Binnen het programma maakt de student eigen en beredeneerde keuzes, waarmee hij zelf samenhang aanbrengt in zijn programma. De opleiding heeft een set documenten opgesteld die de student door middel van reflectievragen ondersteunen bij het integreren van de leerervaringen en daarmee de programmatische samenhang voelbaar maken. Het panel stelt vast dat deze documenten inderdaad voor de student richting geven aan het integreren van de leerervaringen en het in kaart brengen van de samenhang. Het panel onderschrijft verder de vaststelling van de opleiding dat muziekprofessionals werken als *Reflective Practitioners* die leren door voortdurende reflectie op de eigen praktijk en de opgedane ervaringen.

De component onderzoek is structureel in het programma opgenomen doordat de studenten

gedurende de hele opleiding werken aan een onderzoeksopdracht, de internationale component is qua werkveld en samenstelling van de studenten en docentengroep per definitie in de opleiding aanwezig en komt onder meer tot uitdrukking in het uitwisselen van muziek-culturele praktijken tijdens programmaonderdelen als masterclasses, workshops, projectweken en *artist-in-residence* projecten. Verder is in het programma samenwerking aan de orde met culturele organisaties en festivals in Nederland, met conservatoria uit onder andere Leeds, Pescara en Helsinki en andere partners zoals Boutiq Foundation (Oeganda), Media Sound Hamburg (Duitsland), Instituto Politécnico de Castelo Branco (Portugal).

De opleiding verwacht van de student dat hij in hoge mate sturing kan geven aan zijn eigen leerproces, bereid is zijn kennis en ervaring te delen binnen de leergemeenschap en dat hij voldoende innerlijke drive heeft om zich blijvend te ontwikkelen door middel van onderzoek en reflectie. Het panel begreep dat met name buitenlandse studenten die rechtsreeks instromen in de MMus moeite hebben om vat te krijgen op de studie. Het opstellen van een studieplan/ontwikkelplan (zie standaard 2) kan hierbij helpen maar het panel begreep ook dat UC studenten dit plan nogal eens een jaar laten liggen zonder er iets mee te doen. Door de grote variëteit in ontwikkelbehoeften kunnen docenten en medewerkers niet volstaan met één soort didactische aanpak en moeten zij een grote mate van flexibiliteit aan de dag leggen. Dit betekent ook dat van de expertise van de leergemeenschap gebruik gemaakt wordt als een ontwikkelvraag de expertise van een betrokken docent overstijgt. Het panel vindt het belangrijk dat dit, zoals de opleiding zich realiseert, vraagt om investeringen in de verdere ontwikkeling van studenten, docenten, management en HKU als leergemeenschap. De binnen MMus ingezette werkvormen volgen direct uit de gehanteerde onderwijskundige uitgangspunten, ze moeten een voldoende open en flexibel karakter hebben wanneer studenten worden aangesproken als medeontwerpers van het curriculum. De uiteindelijke vormgeving van het programma bestaat uit een mix van individuele begeleiding en groepsbijeenkomsten. Het panel onderschrijft de analyse van de opleiding dat de student in staat moet zijn de Vermogens op verschillende manieren en momenten in te zetten. Omdat een groot deel van de studenten een niet-Nederlandse achtergrond heeft en de muziekpraktijk per definitie internationaal is, biedt de MMus het onderwijs veelal Engelstalig aan. Het panel is het hiermee eens.

De opleiding geeft op diverse manieren voorlichting aan aspirant-studenten voorafgaande aan een formele selectie. De opleiding heeft een selectieprocedure waarin naast de formele -in de OER vastgelegde- eisen ook het eerdere werk van de aspirant-student wordt beoordeeld en waarin de motivatie en verwachtingen ten aanzien van zijn ontwikkeling centraal staan. De opleiding verwacht dat de aankomende studenten niet alleen een voldoende aanvangsniveau hebben wat het Ambachtelijk en Creërend Vermogen betreft maar toetst ook de andere Vermogens door middel van een Motivatiebrief en een daaropvolgende Toelatingsgesprek. De selectiecommissie, die werkt volgens het 'meer-ogen-en-oren' principe, brengt een advies uit aan de respectievelijke directeurs van de schools UC en M&T. Het panel ziet dat de opleiding een zeer zorgvuldige selectieprocedure hanteert, die zorgt voor een nauwe aansluiting tussen de kwalificaties en het niveau van de groep instromende studenten en de inhoud en opzet van de opleiding.

Op basis van de bevindingen stelt het panel vast dat de opleiding MMus aan de standaarden 2, 3, 4 en 5 voldoet.

Onderwerp 3. Personeel

Het panel zag een enthousiaste en deskundige groep docenten, die teamspirit uitstralen. Het docententeam van de MMus vormt een afspiegeling van de hybride professionele praktijk. Alle docenten combineren hun docentschap met activiteiten als maker, performer, ontwerper en/of ondernemer. De studenten geven hun docenten een hoge waardering zoals blijkt uit de NSE 2018 en uit de gesprekken met de studenten tijdens de audit. Het merendeel van de docenten beschikt over een master- of daarmee vergelijkbare graad.

De docenten met een PhD richten zich specifiek op het uitvoeren en begeleiden van praktijkonderzoek. Het panel vindt het een goede insteek om gepromoveerden niet aan te stellen omdat ze gepromoveerd zijn maar om ze in te zetten voor het begeleiden van onderzoek. Wel kan naar de mening van het panel de relatie van het docententeam met de lectoraten nog breder worden uitgebouwd.

Het volgen van de cursus Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid (BDB) inclusief het behalen van de Basiskwalificatie Examinering (BKE) maken deel uit van het inwerkprogramma voor nieuwe docenten. Vakinhoudelijke deskundigheidsbevordering vindt onder andere plaats door het bezoeken van internationale conferenties en masterclasses. Het panel ziet dat de professionalisering van de docenten op een adequate manier plaatsvindt. Een team van docenten en supervisors begeleidt het onderzoeksonderwijs. Deze docenten maken deel uit van de kenniskringen rond de lectoraten, volgen professionaliseringsbijeenkomsten rondom coaching en begeleiding van onderzoek en hebben regelmatig intervisiebijeenkomsten en kalibreersessies. Ook op dit aspect vindt professionalisering van de docenten op een goede manier plaats.

Het panel heeft de overzichten van de kwalificaties van de 49 UC en 16 M&T (vaste) docenten gezien en stelt vast dat deze matchen met de inhoudelijke uitgangspunten en didactische eisen van het programma. De kwantiteit is eveneens voldoende om het programma op een adequate wijze te verzorgen. De opleiding streeft naar een vergroting van de diversiteit van het personeelsbestand om een betere afspiegeling te vormen van de brede maatschappij en het 'professionele-netwerk-in beweging' diverser te maken. Het panel geeft de opleiding een compliment omdat zij hiermee niet alleen verantwoordelijkheid neemt als opleider voor het werkveld maar tevens functioneert als medevormgever van dat werkveld.

Op grond van de bevindingen stelt het panel vast dat de opleiding MMus aan standaard 6 voldoet.

Onderwerp 4. Voorzieningen

De opleiding voorziet in studieruimtes, experimenteerruimtes, studio's en podia in een uitdagende omgeving die de studenten aanzet tot het reflecteren op het eigen werk. Omdat een deel van het programma plaatsvindt buiten de muren van HKU (zie standaard 4), maken de studenten ook gebruik van de faciliteiten van samenwerkingspartners van de opleiding.

Daarnaast krijgen studenten opdrachten om zelf de setting te creëren. Op deze manier ontwikkelt de student zijn Organiserend vermogen in directe verbinding met de artistieke context en wordt hij medeontwerper van zijn eigen onderwijsleeromgeving.

De UC-studenten kunnen gebruik maken van de faciliteiten in de gebouwen van het conservatorium aan de Mariaplaats in Utrecht, M&T maakt gebruik van de voorzieningen in het gebouw aan de Ina Boudier Bakkerlaan in Utrecht. Het panel is onder de indruk van de ruimten en de technische faciliteiten die de studenten ter beschikking staan. De studenten die het panel sprak, bevestigen de positieve indruk over de voorzieningen.

Onderwijs- en Studentzaken (OSZ) en het studentportal voorzien studenten van informatie over alle praktische en inhoudelijke zaken die de studie betreffen. Ook de informatie over de studievoortgang en studieresultaten is online beschikbaar. De studenten die het panel sprak geven aan dat de informatie beter toegankelijk en meer gestroomlijnd zou moeten zijn. Het nieuwe HKU-brede Learning Management Systeem (LMS) dat volgend jaar wordt geïntroduceerd zou de communicatieproblemen moeten oplossen, de studenten –en het panel– onderschrijven de aanpak om bij de inrichting van het LMS de gebruikers nauw te betrekken. Tutoren bij UC en tutoren en supervisors bij M&T spelen een rol bij het vroegtijdig signaleren van factoren die een succesvol studieverloop belemmeren. Verder krijgen studenten coaching en begeleiding bij het uitvoeren van onderzoek, het maken van keuzes in het curriculum en het ontwikkelen van hun profilering. De studenten geven aan dat afspraken met de studiebegeleiding wel eens fout lopen maar de opleiding adequaat reageert op opmerkingen hierover. Dit vindt het panel een adequate benadering.

De opleiding hanteert het HKU protocol *Studeren met een Functiebeperking*. Voor zaken van persoonlijke aard beschikt HKU over twee onafhankelijke studentendecanen, zo nodig verwijzen

deze door naar andere functionarissen binnen of buiten HKU. HKU heeft ook drie vertrouwenspersonen waar studenten en medewerkers terecht kunnen als zij geconfronteerd worden met ongewenste omgangsvormen.

Op basis van de bevindingen stelt het panel vast dat de opleiding MMus aan de standaarden 7 en 8 voldoet.

Onderwerp 5. Kwaliteitszorg

Kwaliteitszorg binnen de MMus is het resultaat van een breed gesprek tussen alle belanghebbenden: studenten, docenten, alumni, werkveld, maatschappelijke instanties en partners. Het gesprek, waarin de Opleidingscommissie (OC) en de Examencommissie (EC) een belangrijke plaats innemen, wordt gevoerd op basis van de kwaliteitscultuur binnen de opleiding. Het panel vindt het een goede zaak dat de OC een duidelijke input levert, zoals ook blijkt uit de gesprekken tijdens de visitatie.

De opleiding heeft regelmatig contact met de vertrouwenspersoon (zie standaard 8) over mogelijke punten van zorg en ook de OC en de klassenvertegenwoordigers spelen een rol bij het signaleren van dergelijke punten. Wanneer een medewerker vertrekt, wordt hij uitgenodigd voor een 'exitgesprek'. Voor het verkrijgen van een beeld van de kwaliteit van de opleiding, combineert de opleiding informatie uit interne en externe bronnen. De evaluaties en daaruit volgende verbeteringen leiden op het niveau van de modules tot aanpassingen van het onderwijs en de toetsing. Periodiek maakt de opleiding een overzicht van de belangrijkste uitkomsten van de evaluaties en van de NSE en deelt deze via de verschillende communicatiekanalen. Ook worden docenten en studenten op de hoogte gehouden van de relevante ontwikkelingen op het gebied van de kwaliteit. Het panel vindt deze brede terugkoppeling van de resultaten van evaluaties aan de betrokkenen en het informeren over de ontwikkelingen op het gebied van de kwaliteit een uitstekend initiatief.

Op basis van de bevindingen concludeert het panel dat de opleiding MMus voldoet aan standaard 9.

Onderwerp 6. Toetsing

De formele afspraken rondom het systeem van toetsen en beoordelen zijn vastgelegd in het HKU-Toetskader, de schools werken dit uit in de vorm van toetsplannen, competentiematrices en modulebeschrijvingen. Het toetsplan wordt jaarlijks herijkt op basis van de input van studenten, docenten, de EC en de uitkomsten van kwaliteitszorg. Kwaliteit en transparantie van het toetsen en beoordelen worden onder andere geborgd door hantering van het 'meer ogen-oren' principe, docentprofessionalisering en kwaliteitsbewaking door de EC.

Belangrijke momenten in de opleiding zijn de *mid-year (of mid-term)* en de *end-year* beoordelingen die de student tweemaal per jaar inzicht geven in zijn ontwikkeling. Het panel vindt het gebruik van Mid-terms als ontwikkelingsgerichte beoordelingsmethodiek een uitstekende keuze. Om de beoordeling van de Vermogens goed uit te voeren, worden tentamencommissies zoveel mogelijk op maat samengesteld met daarin de specialismen die corresponderen met de te toetsen leerresultaten. Dit is een zorgvuldige benadering van de diversiteit binnen de opleiding, vindt het panel.

De EC bestaat uit de kamer UC en de kamer M&T en heeft een onafhankelijke en toezichthoudende rol op de kwaliteit van het toetsen en de kwaliteit van het diploma. Hoewel het panel heeft vastgesteld dat de EC goed in haar rol zit, adviseert het de opleiding/instelling toch nog eens na te denken over haar 'span of control': wellicht is een EC die zich uitsluitend met masteropleidingen bezighoudt nog beter in staat het masterniveau op alle relevante aspecten te borgen.

Op basis van de bevindingen concludeert het panel dat de opleiding MMus op standaard 10 voldoet.

Onderwerp 7. Gerealiseerde leerresultaten

Het afstudeerprogramma van de MMus biedt de student een structuur waarbinnen hij door middel van feedback inzicht krijgt in de wijze waarop de door hem geleverde prestatie zich verhoudt tot de voor zijn profiel relevante standaarden. De student wordt bevraagd op de muzikale context(en) waarbinnen het zijn eindniveau tot uiting wil brengen en de wijze waarop hij aan de zes Vermogens kleuring geeft. Ieder onderdeel wordt afgesloten met een integratieve eindbeoordeling (zie standaard 10). Het panel merkt op dat de beoordeling van het eindniveau van de UC studenten nu uitmondt in het oordeel 'Pass' of 'Fail'. Zowel studenten als docenten geven bij de visitatie aan dat een meer gedifferentieerde benadering door middel van cijfers wellicht beter de verschillen tussen de afstudeerders tot uitdrukking zouden kunnen brengen. Het panel onderschrijft dit. Ook door het gaan gebruiken van een 'cum laude' kwalificatie zou verder gedifferentieerd kunnen worden. De borging op moduleniveau is verankerd in de toetsing door de docenten, de beoordeling van de activiteiten die worden uitgevoerd in de beroepspraktijk, contacten met opdrachtgevers, externe commissieleden bij het eindtentamen, contacten met alumni en de beoordelingen door studenten en alumni via de NSE en de Kunstenmonitor. De werkveldadviescommissies worden uitgenodigd voor onderdelen van het afstudeerprogramma. De respectievelijke kamers van de EC houden toezicht op de gemaakte afspraken (zie ook standaard 10). Uit de informatie van de alumni blijkt dat deze zich goed gekwalificeerd voelen om een professionele toekomst op te bouwen in een internationale context.

Door het bestuderen van eindwerken en het bijwonen van afstudeerzittingen van in totaal vijftien studenten, heeft het panel zich een eigen oordeel gevormd over het eindniveau van de opleiding MMus. In alle werken en bij alle afstudeerzittingen heeft het panel 'echte masters' gezien die voor het vakgebied relevante onderwerpen aan de orde stelden. Het panel was onder andere in het bijzonder positief over de manier waarop de opleiding de studenten vraagt om hun eigen kunstenaarschap 'uit te vinden', over de vrijheid die daarbinnen geboden wordt, over de mogelijkheden om buiten de eigen discipline te experimenteren en over de open houding van docenten.

Op basis van deze bevindingen stelt het panel vast dat de opleiding MMus voldoet aan standaard 11.

Algemene conclusie:

Het panel heeft een masteropleiding gezien die opleidt voor twee delen van hetzelfde vakgebied: de performer die voor het publiek een ervaring 'in het moment' creëert en de ontwerper die gebruikers een eerder gecreëerde ervaring biedt. Het panel is onder de indruk van de ruimten en de technische faciliteiten die de studenten ter beschikking staan. De opleiding wordt verzorgd door een enthousiaste en deskundige groep docenten, die teamspirit uitstralen. In alle eindwerken en bij alle afstudeerzittingen heeft het panel 'echte masters' gezien die voor het vakgebied relevante onderwerpen aan de orde stellen.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding voldoet aan alle standaarden. Het eindoordeel luidt daarom positief. Het auditteam adviseert de NVAO derhalve tot het behoud van de accreditatie van de opleiding.

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter te Den Haag op 16 april 2020.

3. INLEIDING

Afstemming deelpanels binnen het cluster

De opleiding Master of Music (MMus) wordt behalve door de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (HKU) ook aangeboden door Fontys Hogescholen, Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten, Codarts Rotterdam, Hogeschool der Kunsten Den Haag en Zuyd Hogeschool.

De MMus audits binnen het cluster hbo Master Muziek Groep 2 (HKU, Fontys, ArtEZ en Codarts) zijn uitgevoerd door de visitatiebureaus Hobéon en AeQui. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder werd afstemming tussen de panels van Hobéon geborgd door de inzet van dezelfde voorzitter en van een van de deskundigen van het panel.

HKU – Hogeschool voor de Kunsten Utrecht

HKU is één van de grootste Kunsthogescholen van Europa en bestaat uit negen *schools*, die een breed palet aan opleidingen bieden op het gebied van kunst, media en creatieve industrie. HKU heeft als motto 'nieuwe verbindingen, nieuwe toepassingen'.

Master of Music

De Master of Music (MMus) zoals geregistreerd in het CROHO, wordt uitgevoerd door twee *schools* van HKU: School HKU Utrechts Conservatorium (HKU UC): *Pathway Performance* en School HKU Muziek & Technologie (HKU M&T): *Pathway Music Design*. HKU UC en HKU M&T hebben elk een eigen directeur verantwoordelijk voor directe onderwijsvraagstukken, elk een eigen opleidingscommissie en elk een eigen kamer binnen dezelfde Examencommissie. Elk heeft ook een eigen locatie (zie onder) met een eigen locatiedirecteur. Binnen HKU werken de beide *schools* verder in meer of mindere mate samen met de zeven andere *schools*, met de HKU Expertisecentra (*Creatief Ondernemerschap*, *Creatieve Technologie*, *Educatie* en *Onderzoek & Innovatie*) en met de HKU lectoraten (*Kunst & Professionalisering*, *Research in Creative Practices* en *Creatieve Maakprocessen*).

De opleiding wordt in een voltijdvariant van 120 EC aangeboden. De opleiding leidt enerzijds (HKU UC) performers op die in staat zijn voor een publiek een ervaring 'in het moment' (real-time) te creëren en anderzijds (HKU M&T) ontwerpers die in staat zijn voor één of meer gebruikers een vóór het moment gecreëerde ervaring te bieden. De opleiding heeft als doelstelling: het opleiden tot *T-shaped reflective professionals* die binnen specifieke professionele contexten in staat zijn om (1) te spelen, (2) te maken, (3) te onderzoeken, (4) te ontwikkelen en/of (5) te ondernemen. Basis voor de oriëntatie en inhoud van het programma en de inrichting van de leeromgeving vormt het Landelijke Opleidingsprofiel Muziek 2017. De opleiding had ten tijde van de audit in totaal 142 studenten. Per jaar stromen circa 60 studenten in. De opleiding is deels gevestigd in de gebouwen van het Utrechts Conservatorium (Pathway Performance) en deels in het gebouw aan de Ina Boudier Bakkerlaan (Pathway Music Design).

Ontwikkelingen sinds de vorige accreditatie (2015)

De opleiding is in 2013 geaccrediteerd via een beperkte opleidingsbeoordeling. Nadat bleek dat HKU geen Instellingstoets aanvraag, zijn in 2015 aanvullend de standaarden gevisiteerd die niet in de beperkte beoordeling waren opgenomen. Het panel van 2015 signaleerde een aantal verbeterpunten die de opleiding inmiddels heeft aangepakt:

Visitatie 2015	Situatie 2019
Het uploaden van de studieplannen zodat alle betrokkenen bij de student toegang hebben tot de (ontwikkelings)gegevens van de student.	Studieplannen worden geüpload.
Asimut –het online programma voor roostering- werkt niet altijd naar wens.	Verbeteringen zijn direct na de audit in 2015 doorgevoerd. In de wetenschap dat roostering en inzetplanning om <i>school</i> -overstijgende oplossingen vraagt, vindt momenteel een HKU-brede aanpak van deze problematiek plaats.
Verhoging percentage masteropgeleide docenten.	Percentage masteropgeleide docenten is thans ruim 90%.
Hou de verbinding met de praktijk vast bij streven naar docenten met een grotere aanstelling.	Er is een toename van de gemiddelde aanstellingsomvang terwijl alle docenten werkzaam zijn in de beroepspraktijk.
Breng uitvoering van kwaliteitszorg binnen de opleiding meer op één lijn met HKU Kwaliteitsplan.	Kwaliteitszorgsystematiek opleiding is in lijn met HKU brede kwaliteitskader.

In het onderstaand rapport beschrijft het auditteam bij de standaarden 3, 4, 6 en 9 zijn bevindingen met betrekking tot de hierboven genoemde ontwikkelingen.

Dit rapport

Het onderstaande rapport beschrijft de opleiding MMus als geheel, waar van toepassing wordt een onderscheid gemaakt in de Pathway Performance (UC) en de Pathway Music Design (M&T).

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving. De uitgangspunten voor de inrichting van de opleiding passen bij de onderwijsvisie en het profiel van de instelling. De beoogde leerresultaten worden periodiek geëvalueerd.

Bevindingen

Op basis van het in 2002 vastgestelde landelijke opleidingsprofiel voor de Bachelor of Music hebben de verschillende MMus opleidingen op eigen initiatief competenties opgesteld. In 2017 is met participatie van alle betrokken instellingen het landelijk opleidingsprofiel Muziek opnieuw vastgesteld, dit keer met als onderdeel een door het werkveld gevalideerde competentieset voor de MMus.

Het Opleidingsprofiel 2017 beschrijft de beoogde leerresultaten van de MMus aan de hand van een zestal vermogens: (1) het Ambachtelijk Vermogen, (2) het Creërend Vermogen, (3) Omgevingsgerichtheid, (4) het Vermogen tot Onderzoek en Ontwikkeling, (5) het Communicatief Vermogen en (6) het Organiserend Vermogen. Bij de opstelling van het profiel voor de MMus is rekening gehouden met het masterniveau als aangegeven door de Dublin Descriptoren, het European Qualification Framework (EQF), het Nederlands Kwalificatiekader (NLQF) en de hbo standaarden van de Vereniging Hogescholen. De komende jaren wordt de competentieset landelijk geëvalueerd en indien nodig bijgesteld in dialoog met de beroepspraktijk door het Netwerk Muziek, waarin alle hogescholen met een muziekopleiding deelnemen.

De MMus opleiding van HKU volgt het landelijk opleidingsprofiel en besteedt aandacht aan de achterliggende thema's die in het werkveld spelen: aandacht voor ambachtelijke kwaliteit, toegenomen belang van ondernemendheid, innovatie en creatievermogen, communicatie en presentatie en onderzoek. Daarnaast signaleert de opleiding een toenemende rol van technologie, zowel in de uitvoerende praktijk als in het werk van de muziektechnoloog, de sterke aanwezigheid van een internationale dimensie in de productie en verspreiding van muziek en het vervagen van de grenzen tussen kunstdisciplines. De opleiding geeft aan dat het werkveld als consequentie van deze ontwikkelingen vraagt om muziekprofessionals met een breed én diep ontwikkeld vakmanschap: de zogenoemde T-shaped professional. Het panel onderschrijft dit.

Omdat een afgestudeerde van de MMus in staat moet zijn grotendeels zelfstandig vorm en invulling te geven aan zijn¹ professionele toekomst en moet beschikken over een eigen profiel, is in het Landelijk Opleidingsprofiel gekozen voor een beperkte uitwerking van de geformuleerde Vermogens op landelijk niveau. Door de beoogde leerresultaten in de breedte te beschrijven, geeft het profiel aan dat de afgestudeerden moeten beschikken over een breed scala aan vakinhoudelijke kennis en vaardigheden en die moeten kunnen toepassen in uiteenlopende muzikale contexten. De opleiding MMus van HKU legt een deel van deze ruimte bij de studenten zelf zodat zij ook als mede-maker van hun opleiding optreden. Deze ruimte

¹ Waar de student en de afgestudeerde in dit rapport wordt aangeduid met 'hij', kan evengoed 'zij' gelezen worden.

voor een eigen profilering sluit aan bij de ontwikkelwensen en -eisen en de flexibiliteit die horen bij de toekomstige professionele context en het beroepenveld. Een sterke eigen profilering sluit naar de mening van de opleiding -en het panel- ook goed aan bij de huidige beweging naar flexibeler onderwijsvormen, waarbij de student in belangrijke mate zelf beschrijft hoe hij de leerresultaten realiseert.

Wat betreft de eigen invulling van het landelijk opleidingsprofiel is er sprake van een regelmatige wisselwerking met de werkveldcommissies en met alumni. Het panel raadt de opleiding aan het overleg met het werkveld over deze eigen invulling ook vanuit een toekomstgerichte visie op de nationale en internationale ontwikkelingen in het vakgebied te voeren.

Profiel MMus HKU

Op basis van de diversiteit en flexibiliteit van de toekomstige beroepspraktijk, waarbij het werkveld voortdurend in beweging is, leidt de MMus studenten op als *makers* die hun vak beheersen als een ambacht maar die dat vak ook verder kunnen brengen vanuit reflectie en dus als medeontwerpers van hun vak. In de visie van de opleiding betekent *maken* het aangaan van confrontaties en het nemen van verantwoordelijkheid. In die confrontaties leert de student zichzelf en zijn eigen werk kennen zodat hij het verder kan brengen.

De opleiding profileert zich ook door de keuze van de dubbele basis: aan de ene kant het conservatorium met de 'Pathway Performance' en aan de andere kant de muziektechnologie met de 'Pathway Music Design'. Voor beide richtingen geldt dat de studenten hun opleiding kunnen *maken* zodat die aansluit bij de eisen van het werkveld en een eigen *gezicht* toont. Zoals in de inleiding aangegeven wordt de eerste groep opgeleid om als *performer* voor het publiek een real-time ervaring te creëren en de tweede om als *ontwerper* gebruikers een eerder gecreëerde ervaring te bieden.

Binnen de *Pathways* is sprake van een grote diversiteit van richtingen. Door de introductie van de zes Vermogens, ziet het panel goede kansen om deze verschillende richtingen adequaat te sturen en te beoordelen.

Internationale dimensie

De muziekpraktijk is per definitie internationaal en dat geldt des te steker nu technologie het maken en delen van muziek over de grenzen steeds eenvoudiger maakt. Ook is er sprake van een grote internationale arbeidsmobiliteit en is het kunstonderwijs zelf, waaronder de MMus, sterk internationaal gekleurd. Bij het opstellen van het Landelijk Opleidingsprofiel is dan ook de internationale beschrijving van het niveau van muziekvakopleidingen, inclusief de masters, door de *Association Européenne des Conservatoires* (AEC) als internationaal referentiekader gebruikt. Het panel deelt de internationale kleuring van muziekvakopleidingen en vindt in dat verband dat de MMus haar internationale focus door de opleiding heen nog sterker zichtbaar mag maken, beginnend bij haar visie en doelstellingen op het gebied van internationalisering.

Onderzoek

De toekomst van de muziekprofessional eist dat hij in staat is zich voortdurend aan te passen aan veranderende artistieke en sociaal-maatschappelijke eisen. De opleiding beschrijft als een van de beoogde leerresultaten de ontwikkeling van vaardigheden die verder gaan dan het zelfstandig uitvoeren van een praktijkonderzoek. Nodig zijn een nieuwgierige houding en kritische reflectie op de eigen artistieke en professionaliteit door deze te confronteren met de ontwikkelingen in de omgeving. Mede op basis van de gesprekken met management, docenten en studenten tijdens de audit, stelt het panel vast dat de visie op de betekenis van onderzoekend vermogen past bij het hbo-masterniveau van de opleiding. Uit deze gesprekken blijkt ook dat het gesprek over de onderzoeksvraag van de student tijdens de opleiding centraal staat. Het panel pleit er wel voor de visie op onderzoekend vermogen nog verder te onderbouwen.

Weging en Oordeel

De opleiding volgt het landelijke opleidingsprofiel Muziek, waarin een aparte set competenties voor de Master of Music is opgenomen. De opleiding MMus van HKU heeft aan deze competenties een eigen invulling gegeven, die naar de mening van het panel passend is voor de specifieke situatie van de opleiding waarin twee afstudeerrichtingen (Pathways) samenkomen. Het panel raadt de opleiding aan het regelmatige overleg met het werkveld over deze eigen invulling ook vanuit een toekomstgerichte visie op de ontwikkelingen in het vakgebied inclusief de internationale component te voeren.

Het panel deelt de opvatting van de opleiding dat muziekvakonderwijs per definitie internationaal is en zou graag zien dat de internationale focus door de opleiding heen nog sterker zichtbaar wordt gemaakt, beginnend bij de visie en doelstellingen. Wat betreft onderzoek stelt het panel vast dat de visie van de opleiding op de betekenis van onderzoekend vermogen past bij het hbo-masterniveau.

Op basis van de bevindingen stelt het panel vast dat de opleiding MMus aan standaard 1 voldoet.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma maakt het mogelijk om passende (professionele of academische) onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren.

Toelichting NVAO: Het programma sluit aan bij de actuele (internationale) ontwikkelingen, eisen en verwachtingen in het beroepenveld en in het vakgebied. Academische vaardigheden en/of onderzoeks- en/of beroepsgerichte competenties krijgen invulling op een wijze die past bij de oriëntatie en het niveau van de opleiding.

Standaard 3: De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Toelichting NVAO: De leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Toelichting NVAO: De vormgeving van het programma draagt bij aan de realisatie van de beoogde leerresultaten. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten een actieve rol nemen in de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*). De inrichting van de leeromgeving past bij de onderwijsvisie van de instelling.

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Toelichting NVAO: De gehanteerde toelatingseisen zijn realistisch met het oog op de beoogde leerresultaten.

Bevindingen

Professionele vaardigheden

Het beroepenveld waarvoor de MMus opleidt is voortdurend in beweging en vraagt om een professional met een eigen visie en profilering die tegelijkertijd over een brede en flexibel inzetbare set beroepsvaardigheden beschikt. Daarom biedt de opleiding een programma waarin de student zowel binnen als buiten de muren van de onderwijsinstelling experimenteerterruimte vindt om zijn eigen profiel uit te diepen. Het panel vindt het een goede zaak dat er tijdens de opleiding een continue interactie is tussen de studenten en de docenten uit de beroepspraktijk, die voortdurend feedback geven en ontwikkelperspectieven aanreiken.

Uitgangspunt voor de opleiding is om snel te kunnen reageren op ontwikkelingen in het werkveld en deze te vertalen naar het onderwijsprogramma. De opleiding realiseert dit uitgangspunt door contact en uitwisseling met en tussen docenten, gastdocenten, werkveldcommissies en alumni, die allen werkzaam zijn in het muzikale beroepenveld, binnen de kunst- en cultuureducatie en binnen de creatieve industrie. Met elkaar is dit een 'professioneel-netwerk-in-beweging'. Een aanzienlijk deel van de masterstudenten is al als muziekprofessional in de (internationale) praktijk werkzaam en maakt daarmee deel uit van dit professionele netwerk.

Met de vertaling van de ervaringen en inzichten van het professionele netwerk naar curriculumontwikkelingen, is er een directe en voortdurende invloed vanuit de actuele beroepspraktijk op het opleidingsprogramma, wat zorgt voor de ontwikkeling van actuele beroepsvaardigheden.

Een deel van de opleiding vindt plaats in het werkveld, doordat studenten kiezen voor een stage of een project binnen een bestaande muzikale context of doordat ze hun werk in een nieuwe context plaatsen waarbinnen zij hun profilering kunnen tonen. Op deze manier werken studenten niet alleen aan hun beroepscompetenties maar door middel van reflectie werken zij ook aan hun toekomst waarin 'Leven Lang Ontwikkelen' een cruciale plaats inneemt. Zo stellen

UC studenten binnen het *Practical Workplace Project* zelfstandig een ontwikkelplan inclusief leerdoelen op en realiseren M&T studenten een Professional Development Plan om te leren de regie te nemen over hun professionele en artistieke ontwikkeling. Uit het gesprek met de studenten maakt het panel op dat maken van en werken met een ontwikkelplan voor M&T op dit moment beter is uitgewerkt dan voor UC, het advies is dan ook om de werkwijzen meer gelijk te schakelen.

Bij de invulling van het deel van het programma dat 'buiten de deur' plaatsvindt, maakt de opleiding gebruik van projecten die zijn vormgegeven in samenwerking met professionele externe opdrachtgevers. Een voorbeeld is een 'maak opdracht' van de Stichting Omroep Muziek om een innovatief werk te schrijven, waarbij de klassieke orkestuitvoeringspraktijk van het Radio Filharmonisch Orkest wordt gecombineerd met interactieve geluidstechnologie die zorgt voor actieve publiekparticipatie. Studenten van UC en M&T laten hiermee zien dat zij via onderzoek naar elkaars vakmanschap tot een vernieuwend, multidisciplinair compositorisch concept zijn gekomen. Het panel is onder de indruk van deze samenwerking tussen UC en M&T en pleit voor meer interactie tussen deze 'Pathways'.

De MMus leidt geen onderzoekers op, wel maken onderzoeksvaardigheden onderdeel uit van het pakket aan kwalificaties waarover de afgestudeerde moet beschikken. Van studenten wordt verwacht dat zij uiteindelijk zelfstandig en vanuit een persoonlijke 'drive' op een gestructureerde, onderbouwde en navolgbare wijze in staat zijn een voor het werkveld relevante vraagstelling te beantwoorden. Zoals bij standaard 1 aangegeven, vindt het panel dat de opleiding haar visie op onderzoekend vermogen op hbo-masterniveau heeft ingevuld. De reeds bestaande samenwerking met de lectoraten *Kunst & Professionalisering*, *Research in Creative Practices* en *Performatieve Maakprocessen* is een van de manieren om de verdere ambities van de opleiding op het gebied van onderzoek te realiseren.

Docenten van de MMus nemen als lid van de kenniskringen deel aan de onderzoeksprogramma's van de lectoraten (zie Inleiding), waardoor het onderwijs mede gevoed wordt door recente inzichten uit praktijkonderzoek. In aanvulling op het reguliere programma kunnen de studenten gebruik maken van de HKU Expertisecentra, georganiseerd rond de thema's *Creatief Ondernemerschap*, *Creatieve Technologie*, *Educatie* en *Onderzoek & Innovatie*. Deze expertisecentra ontsluiten en verzilveren aanwezige, vaak cross-disciplinaire, kennis binnen de schools ten behoeve van onderzoek en onderwijs binnen en tussen de schools.

Omdat studenten in staat moeten zijn hun eigen positionering te bezien vanuit zowel het lokale alsook het nationale en internationale perspectief, brengt de opleiding zoveel mogelijk van deze perspectieven in via regionale, nationale en internationale projecten, stages, 'artist in residence' projecten, uitwisselingen met andere (opleidings)instituten en producties. Hiermee ontwikkelt de student het vermogen om te gaan met de verschillende belangen die de muziekprofessional in zijn werk telkens zal moeten verenigen.

Inhoud van het programma

Vanwege het open karakter van de MMus plooit de inhoud van het programma zich naar de behoefte van de student, waardoor de inhoud flexibel en per student verschillend is. Het aanbrengen van samenhang is zo een gedeelde opdracht voor de student en de opleiding. De opleiding hanteert hierbij het principe van *constructive alignment*: de leer- en onderwijsactiviteiten zijn direct afgeleid van de beoogde leerresultaten. Toetsactiviteiten zijn vervolgens weer een afgeleide van het niveau waarop en de context waarbinnen de beoogde leerresultaten zichtbaar moeten worden. De uitwerking hiervan is te vinden in de competentiematrix. Het panel heeft deze competentiematrix bestudeerd en vastgesteld dat deze het 'bouwwerk' van de opleiding helder aangeeft: van beoogde leerresultaten naar onderwijseenheden en toetsing, waarbij het masterniveau steeds goed zichtbaar is.

De opleiding hanteert de eerdergenoemde Vermogens als te realiseren leerresultaten en gebruikt deze om het gesprek over de inhoudelijke onderwijsontwikkeling met docenten en studenten te structureren en te stimuleren. Het programma biedt de studenten de gelegenheid de Vermogens in verschillende contexten te verdiepen, te verbreden of van meer betekenis te voorzien. Er zijn studieonderdelen met een verplichtend karakter en er zijn facultatieve onderwijsenheden. Binnen UC is het hoofdvak het verplichte aangrijpingspunt voor de verdere ontwikkeling van de student, bij M&T staat de ontwikkeling als 'muziekontwerper' centraal. Facultatief zijn onderdelen als de keuzevakken, trainingen en masterclasses. Het programma kent ook onderdelen die de student geheel vrij kan invullen, waarbij hij zelf moet aantonen hoe de bijbehorende leeractiviteiten van betekenis zijn bij de ontwikkeling van de Vermogens.

Binnen het programma maakt de student eigen en beredeneerde keuzes, hiermee brengt hij zelf samenhang aan in zijn programma. Dit is ook een belangrijke vaardigheid als voorbereiding op een *Leven Lang Ontwikkelen* en de positie van *Reflective Practitioner* (zie onder). Om betekenis te geven aan persoonlijke leerervaringen en 'meester' te worden van de eigen ontwikkeling, heeft de opleiding een set documenten opgesteld die de student door middel van reflectievragen ondersteunen bij het integreren van de leerervaringen en daarmee de programmatische samenhang voelbaar te maken. Het panel heeft deze documenten gezien en stelt vast dat ze inderdaad voor de student richting geven aan het integreren van de leerervaringen en het in kaart brengen van de programmatische samenhang.

De basis voor de inhoudelijke invulling van de opleiding vormt, zoals aangegeven, het aanbieden van onderwijs dat tegemoet komt aan de ambitie om studenten op te leiden met een eigen profiel en bewustzijn van hun maatschappelijke, artistieke en professionele omgeving. In dat kader vindt tijdens de opleiding een wisselwerking plaats tussen praktijk en theorie. Theorie speelt hierbij op twee manieren een rol: (1) beschrijvingen van de praktijk en de context waarbinnen deze zich ontwikkelt op een relatief hoog abstractieniveau aan de hand waarvan onderliggende regels, mechanismes en principes duidelijk worden gemaakt en (2) bewustwording van algemene wetmatigheden en patronen die ten grondslag liggen aan het eigen denken en handelen. Het panel onderschrijft de vaststelling van de opleiding dat deze bewustwording past bij het uitgangspunt dat muziekprofessionals werken als *Reflective Practitioners* die leren door voortdurende reflectie op de eigen praktijk en de opgedane ervaringen.

Wat de *component onderzoek* in het programma betreft werken de studenten gedurende de hele opleiding aan een onderzoeksopdracht, waarbij zij onder begeleiding van de docent en coach/supervisor een voor hen relevante vraagstelling formuleren die leidt tot voor de beroepspraktijk relevante kennis, ontwerp en/of innovatie. Van de student wordt verwacht dat hij hierin planmatig en navolgbaar te werk gaat, deels begeleid vanuit de opleiding en deels vanuit de verwachting dat hij in staat is zelf de hulp in te schakelen waaraan hij behoefte heeft. Wat de *internationale componenten* in het programma betreft is, zoals al bij standaard 1 aangegeven, het vakgebied muziek en daarmee de MMus per definitie internationaal georiënteerd, hetgeen onder meer te zien is in de grote groep buitenlandse studenten afkomstig van verschillende werelddelen (er zijn 30 nationaliteiten in de opleiding vertegenwoordigd). Ook heeft de MMus een internationaal georiënteerd docententeam, dat in staat is internationale ontwikkelingen direct naar het onderwijs te vertalen. Hiermee vormt de MMus een omgeving waarbinnen de dynamiek van het internationale werkveld aanwezig is en de student zijn internationale en interculturele vermogens verder kan ontwikkelen. In de opleiding komt dit onder meer tot uitdrukking in het uitwisselen van muziek-culturele praktijken tijdens programmaonderdelen als masterclasses, workshops, projectweken en *artist-in-residence* projecten. Verder is in het programma samenwerking aan de orde met culturele organisaties en festivals in Nederland en met conservatoria uit onder andere Leeds, Pescara en Helsinki en andere partners zoals Boutiq Foundation (Oeganda), Media Sound Hamburg (Duitsland), Instituto Politécnico de Castelo Branco (Portugal). De opleiding geeft hierbij aan, dat internationalisering nooit doel op zich is maar altijd middel tot reflectie op eigen werk en

profiel. Bij standaard 1 heeft het panel opgemerkt dat de MMus haar internationale focus door de opleiding heen nog sterker zichtbaar mag maken, beginnend bij haar visie en doelstellingen op het gebied van internationalisering en -hier bij standaard 2- doorlopend naar de inhoud van het programma.

Vormgeving van het programma

De opleiding gaat ervan uit dat de instromende studenten een relatief grote mate van zelfstandigheid hebben, ze stromen in met minimaal een BMus of een ander qua niveau gelijk diploma waarmee ze beschikken over reflectie- en studievaardigheden op minimaal het niveau van een beginnend professional. Binnen de student-gecentreerde aanpak van de opleiding, spreekt zij de studenten ook direct aan op deze beginnende professionaliteit. Op deze manier ontstaat een 'leercontract' dat ruimte en kaders biedt voor zowel de studenten als voor de opleiding. Van de student wordt verwacht dat hij in hoge mate sturing kan geven aan zijn eigen leerproces, bereid is zijn kennis en ervaring te delen binnen de leergemeenschap en dat hij voldoende innerlijke drive heeft om zich blijvend te ontwikkelen door middel van onderzoek en reflectie. Aan de kant van de opleiding betekent dit het bieden van voldoende structuren en kaders, het faciliteren van verschillende soorten kennisdelings- en ontmoetingsmomenten en het voorzien in een grote diversiteit aan ontwikkelbehoeften. Het panel begreep van de studenten dat met name buitenlandse studenten die rechtsreeks instromen in de MMus moeite hebben om vat te krijgen op de studie. Het opstellen van een studieplan/ontwikkelplan (zie standaard 2) kan hierbij helpen maar een van de studenten met wie het panel sprak, gaf aan dat zo'n plan vooral bij UC studenten nogal eens een tijd blijft liggen zonder dat er invulling aan wordt gegeven. Het panel stelt vast dat hiervan door de invoering van de mid-term beoordeling in 2020-2021 geen sprake meer kan zijn.

Door de grote variëteit in ontwikkelbehoeften kunnen docenten en medewerkers niet volstaan met één soort didactische aanpak en moeten zij een grote mate van flexibiliteit aan de dag leggen. Dit betekent ook dat van de expertise van de leergemeenschap gebruik gemaakt wordt als een ontwikkelvraag van een student de expertise van de betrokken docent overstijgt. Het panel vindt het belangrijk dat dit, zoals de opleiding zich realiseert, vraagt om investeringen in de verdere ontwikkeling van studenten, docenten, management en HKU als leergemeenschap.

De binnen MMus ingezette werkvormen volgen direct uit de bovenbeschreven onderwijskundige uitgangspunten, ze moeten een voldoende open en flexibel karakter hebben wanneer studenten worden aangesproken als medeontwerpers van het curriculum. Tegelijkertijd zorgen de gekozen werkvormen voor een concretisering van de kaders en structuren waarbinnen de student zich kan ontwikkelen. Binnen UC wordt aan studenten gevraagd te beschrijven op welke wijze de Vermogens zich verhouden tot de eigen profilering, welke consequenties dit heeft voor de eigen ontwikkelbehoefte en op welke wijze de profilering zichtbaar wordt in het eindwerk. Binnen M&T geven studenten kleuring en invulling aan hun programma via het studieplan en een *Written Contextualisation* aan de hand waarvan zij op de eigen ontwikkeling en de daarin beschreven doelstellingen reflecteren (zie ook standaard 2).

De uiteindelijke vormgeving van het programma bestaat uit een mix van individuele begeleiding en groepsbijeenkomsten. Verder is er zowel binnen- als buitenschools experimenteerterruimte in de vorm van projecten, waarbinnen studenten de Vermogens in een reële werkveldcontext inzetten en hun omgevingsgerichtheid verder kunnen ontwikkelen. Deze projecten worden deels door de opleiding en deels door de studenten zelf geacquireerd.

De opleiding benadrukt dat studenten in staat moeten zijn de verschillende Vermogens gelijktijdig dan wel situationeel in te zetten. Een fragmentarische benadering van de eindkwalificaties doet geen recht aan een professionele realiteit die een voortdurend schakelen tussen, met en binnen de Vermogens vraagt. Ook kan soms gedurende enige tijd het accent liggen op een bepaald vermogen, zowel tijdens de opleiding als in de professionele praktijk. Het programma biedt uiteenlopende onderwijsleersituaties die passen binnen deze praktijk.

Zo kan een UC student tijdens individueel piano-onderwijs een diepe ambachtelijkheid ontwikkelen maar wordt hij tijdens het *Practical Workplacement Project* tegelijkertijd aangesproken op zijn vermogen tot het zelf organiseren van de professionele context waarbinnen hij zijn profiel kan verdiepen en/of verbreden. En waar de student M&T zich bijvoorbeeld richt op het ontwikkelen van zijn vaardigheid in het ontwerpen van geluidssystemen voor complexe akoestische situaties, ontwikkelt hij tegelijkertijd zijn samenwerkingsvaardigheden die noodzakelijk zijn voor het bereiken van een succesvol eindresultaat. Het panel onderschrijft dat de student in staat moet zijn de Vermogens op verschillende manieren en momenten in te zetten.

Omdat een groot deel van de studenten een niet-Nederlandse achtergrond heeft, biedt de MMus het onderwijs veelal Engelstalig aan. Het panel is het hiermee eens. Voor de meeste docenten en medewerkers geldt dat zij gewend zijn in een internationale context te werken waar Engels de voertaal is. Om de kwaliteit van het Engels verder te verbeteren, vinden taalcursussen plaats voor docenten en medewerkers. In gesprek met het College van Bestuur wordt ook gezocht naar mogelijkheden om laagdrempeliger toegang tot professionele vertalers te krijgen en meer informatie die niet direct het onderwijs raakt toegankelijk te maken voor niet-Nederlandstalige studenten (van de OER wordt al standaard een Engelse vertaling gemaakt).

Aansluiting bij instromende studenten

De opleiding hecht grote waarde aan voorlichting over de MMus voorafgaande aan een formele selectie. In dit kader organiseert zij Open Dagen en Meeloopdagen, is er materiaal beschikbaar via social media en de HKU-website en brengt de opleiding potentiële studenten in contact met huidige studenten, docenten en alumni. Hiermee kunnen zij proeven van de sfeer en cultuur binnen de opleiding met de bedoeling om studenten aan te trekken die niet alleen over de formele kwalificaties beschikken maar die tevens kunnen inschatten of de minder tastbare kanten van de opleiding een match vormen met de eigen ontwikkelbehoefte.

Het aantal geïnteresseerden is jaarlijks vele malen groter dan het aantal opleidingsplaatsen en de diversiteit van de aanmelders is groot, ook wat betreft nationaliteiten. De opleiding heeft een selectieprocedure waarin naast de formele in de OER vastgelegde eisen ook het eerdere werk van de aspirant-student wordt beoordeeld en waarin de motivatie en verwachtingen ten aanzien van zijn ontwikkeling centraal staan. De opleiding verwacht dat de aankomende studenten niet alleen een voldoende aanvangsniveau hebben wat het Ambachtelijk en Creërend Vermogen betreft maar toetst ook de andere Vermogens door middel van een Motivatiebrief en een daaropvolgende Toelatingsgesprek. De selectiecommissie, die werkt volgens het 'meer-ogen-en-oren' principe, brengt een advies uit aan de respectievelijke directeuren van de schools UC en M&T.

Als de toelatingscommissie bij een aspirant-student voor UC nog onvoldoende startniveau constateert maar wel verwacht dat deze met een extra voorbereidend traject binnen een jaar het gewenste niveau kan behalen, is er de mogelijkheid om hem toe te laten tot de 'pre-master'. Hierin kan de student zich dan verder voorbereiden op de MMus en zijn geconstateerde deficiënties wegwerken. Voor aspirant-studenten M&T overweegt de opleiding eveneens een dergelijke pre-master op te zetten, deze studenten werken hun eventuele deficiënties nu weg binnen het MMus curriculum.

Het panel ziet dat de opleiding een zeer zorgvuldige selectieprocedure hanteert, die zorgt voor een nauwe aansluiting tussen de kwalificaties en het niveau van de groep instromende studenten en de inhoud en opzet van de opleiding.

Weging en Oordeel

Professionele vaardigheden

De opleiding zorgt ervoor dat de studenten, die voor een belangrijk deel al als muziekprofessional werkzaam zijn, langs verschillende wegen de professionele vaardigheden (verder) ontwikkelen die in de beroepspraktijk nodig zijn. De directe en voortdurende invloed vanuit de actuele beroepspraktijk zorgt voor de ontwikkeling van actuele beroepsvaardigheden. Een deel van de opleiding vindt plaats in het werkveld, doordat studenten kiezen voor een stage of een project binnen een bestaande muzikale context of doordat ze hun werk in een nieuwe context plaatsen waarbinnen zij hun profilering kunnen tonen.

De projecten die 'buiten de deur' plaatsvinden in samenwerking met professionele externe opdrachtgevers, versterken het opdoen van professionele vaardigheden. Om studenten te leren hun positionering vanuit verschillende perspectieven te bezien, brengt de opleiding zoveel mogelijk van deze perspectieven in via regionale, nationale en internationale projecten, stages, 'artist in residence' projecten, uitwisselingen met andere (opleidings)instituten en producties.

Inhoud programma

De opleiding hanteert de Vermogens als te realiseren leerresultaten en gebruikt deze om het gesprek over de inhoudelijke onderwijsontwikkeling met docenten en studenten te structureren. De opleiding maakt gebruik van het principe van *constructive alignment*: de leer- en onderwijsactiviteiten zijn direct afgeleid van de beoogde leerresultaten. In de competentiematrix zijn ook de toetsactiviteiten opgenomen. Het panel heeft de competentiematrix bestudeerd en vastgesteld dat deze het 'bouwwerk' van de opleiding helder aangeeft en dat daarbij het masterniveau steeds goed zichtbaar is. Binnen het programma maakt de student eigen en beredeneerde keuzes, waarmee hij zelf samenhang aanbrengt in zijn programma. De opleiding heeft een set documenten opgesteld die de student door middel van reflectievragen ondersteunen bij het integreren van de leerervaringen en daarmee de programmatische samenhang voelbaar maken. Het panel stelt vast dat deze documenten inderdaad voor de student richting geven aan het integreren van de leerervaringen en het in kaart brengen van de samenhang. Het panel onderschrijft verder de vaststelling van de opleiding dat muziekprofessionals werken als *Reflective Practitioners* die leren door voortdurende reflectie op de eigen praktijk en de opgedane ervaringen.

De component onderzoek is structureel in het programma opgenomen doordat de studenten gedurende de hele opleiding werken aan een onderzoeksopdracht, de internationale component is qua werkveld en samenstelling van de studenten en docentengroep per definitie in de opleiding aanwezig en komt onder meer tot uitdrukking in het uitwisselen van muziek-culturele praktijken tijdens programmaonderdelen als masterclasses, workshops, projectweken en *artist-in-residence* projecten. Verder is in het programma samenwerking aan de orde met culturele organisaties en festivals in Nederland en met conservatoria uit onder andere Leeds, Pescara en Helsinki.

Vormgeving programma

De opleiding verwacht van de student dat hij in hoge mate sturing kan geven aan zijn eigen leerproces, bereid is zijn kennis en ervaring te delen binnen de leergemeenschap en dat hij voldoende innerlijke drive heeft om zich blijvend te ontwikkelen door middel van onderzoek en reflectie. Het panel begreep dat met name buitenlandse studenten die rechtsreeks instromen in de MMus moeite hebben om vat te krijgen op de studie. Het opstellen van een studieplan/ontwikkelplan (zie standaard 2) kan hierbij helpen maar het panel begreep ook dat UC studenten dit plan nogal eens een jaar laten liggen zonder er iets mee te doen. Door de grote variëteit in ontwikkelbehoeften kunnen docenten en medewerkers niet volstaan met één soort didactische aanpak en moeten zij een grote mate van flexibiliteit aan de dag leggen. Dit betekent ook dat van de expertise van de leergemeenschap gebruik gemaakt wordt als een ontwikkelvraag de expertise van een betrokken docent overstijgt. Het panel vindt het belangrijk dat dit, zoals de opleiding zich realiseert, vraagt om investeringen in de verdere ontwikkeling van studenten, docenten, management en HKU als leergemeenschap. De binnen MMus ingezette werkvormen volgen direct uit de gehanteerde onderwijskundige uitgangspunten, ze

moeten een voldoende open en flexibel karakter hebben wanneer studenten worden aangesproken als medeontwerpers van het curriculum. De uiteindelijke vormgeving van het programma bestaat uit een mix van individuele begeleiding en groepsbijeenkomsten. Het panel onderschrijft de analyse van de opleiding dat de student in staat moet zijn de Vermogens op verschillende manieren en momenten in te zetten. Omdat een groot deel van de studenten een niet-Nederlandse achtergrond heeft en de muziekpraktijk per definitie internationaal is, biedt de MMus het onderwijs veelal Engelstalig aan. Het panel is het hiermee eens.

Instromende studenten

De opleiding geeft op diverse manieren voorlichting aan aspirant-studenten voorafgaande aan een formele selectie. De opleiding heeft een selectieprocedure waarin naast de formele -in de OER vastgelegde- eisen ook het eerdere werk van de aspirant-student wordt beoordeeld en waarin de motivatie en verwachtingen ten aanzien van zijn ontwikkeling centraal staan. De opleiding verwacht dat de aankomende studenten niet alleen een voldoende aanvangsniveau hebben wat het Ambachtelijk en Creërend Vermogen betreft maar toetst ook de andere Vermogens door middel van een Motivatiebrief en een daaropvolgend Toelatingsgesprek. De selectiecommissie, die werkt volgens het 'meer-ogen-en-oren' principe, brengt een advies uit aan de respectievelijke directeurs van de schools UC en M&T. Het panel ziet dat de opleiding een zeer zorgvuldige selectieprocedure hanteert, die zorgt voor een nauwe aansluiting tussen de kwalificaties en het niveau van de groep instromende studenten en de inhoud en opzet van de opleiding.

Op basis van de onder het onderwerp Leeromgeving vermelde bevindingen, stelt het panel vast dat de opleiding MMus aan de standaarden 2, 3, 4 en 5 voldoet.

4.3. Personeel

Standaard 6: Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend.

Toelichting NVAO: De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen. Het personeelsbeleid draagt daar aan bij. Er is voldoende personeel beschikbaar om de opleiding te verzorgen en de studenten te begeleiden.

Bevindingen

Zowel tijdens de visitatie als tijdens het bijwonen van de examens (zie standaard 11) zag het panel een enthousiaste en deskundige groep docenten, die teamspirit uitstralen. Het docententeam van de MMus vormt een afspiegeling van de hybride professionele praktijk, waarin uiteenlopende specialismen soms binnen één professional verenigd zijn. Alle docenten combineren hun docentschap met activiteiten als maker, performer, ontwerper en/of ondernemer. Het docententeam zorgt ervoor dat de studenten al tijdens hun opleiding onderdeel worden van het 'professionele-netwerk-in-beweging' (zie ook standaard 2). De studenten geven hun docenten een hoge waardering zoals blijkt uit de NSE 2018 (UC 4,36 en M&T 4,21 op een vijfpuntschaal) en uit de gesprekken met de studenten tijdens de audit.

Het merendeel van de docenten beschikt over een master- of daarmee vergelijkbare graad. Zowel UC als M&T heeft een docent met een PhD graad, enkele docenten zijn bezig met hun promotie. Deze docenten richten zich specifiek op het uitvoeren en begeleiden van praktijkonderzoek. Het panel vindt het een goede insteek om gepromoveerden niet aan te stellen omdat ze gepromoveerd zijn maar om ze in te zetten voor het begeleiden van onderzoek. Wel kan naar de mening van het panel de relatie van het docententeam met de lectoraten nog breder worden uitgebouwd. Voor hoog specialistische onderdelen binnen het curriculum worden gastdocenten aangetrokken op basis van hun unieke expertise en positie in het werkveld.

Het volgen van de cursus Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid (BDB) inclusief het behalen van de Basiskwalificatie Examinering (BKE) maken deel uit van het inwerkprogramma voor nieuwe docenten, iedere zittende docent zonder BDB volgt dit traject alsnog. Vakinhoudelijke deskundigheidsbevordering vindt onder andere plaats door het bezoeken van internationale conferenties en masterclasses en door deelname aan een leergemeenschap waar collega's van en met elkaar leren. Ook het functioneren in de beroepspraktijk zorgt voor een continue vakinhoudelijke ontwikkeling. De opleiding faciliteert het delen van kennis en ervaring door een platformfunctie te vervullen en neemt in lijn hiermee actief deel aan *Innovative Conservatoire* (ICON), een internationaal samenwerkingsverband gericht op kennisdeling, innovatie en reflectie. Daarnaast vindt professionalisering van docenten bijvoorbeeld ook plaats door het aanbieden van sessies *Critical Response Process* (CRP), een 'makersfeedbackmethode' en binnen de *Communities of Practice* als onderdeel van de lectoraten (zie ook standaard 2). Het panel ziet dat de professionalisering van de docenten op een adequate manier plaatsvindt.

Onderzoek(sonderwijs) vormt een substantieel onderdeel van het curriculum, dit vraagt om een combinatie van onderzoeks- en coachingsvaardigheden, Een team van docenten en supervisors, die zich hebben ontwikkeld tot gespecialiseerde onderzoeksbegeleiders en onderzoekers, begeleidt dit onderdeel van de opleiding. Deze docenten maken deel uit van de kenniskringen rond de lectoraten, volgen professionaliseringsbijeenkomsten rondom coaching en begeleiding van onderzoek en hebben regelmatig intervisiebijeenkomsten en kalibreersessies. Ook op dit aspect vindt professionalisering van de docenten op een goede manier plaats.

De docent/student ratio van UC is 1:18 en van M&T 1:23. De opleiding geeft aan dat de continuïteit in beide gevallen geborgd is doordat docenten binnen hun discipline in principe elkaars onderwijs tijdelijk kunnen overnemen. Daarnaast kan de opleiding een beroep doen op een uitgebreid netwerk van professionals, die flexibel aan de opleiding verbonden zijn. Het panel heeft de overzichten van de kwalificaties van de 49 UC en 16 M&T (vaste) docenten gezien en stelt vast dat deze matchen met de inhoudelijke uitgangspunten en didactische eisen van het programma. De kwantiteit is eveneens voldoende om het programma op een adequate wijze te verzorgen. Het panel heeft van de docenten gehoord dat de werkdruk acceptabel is ondanks de vele petten die men op heeft vanwege de relatief kleine aanstellingen.

Wat personeelsbeleid betreft volgt de opleiding het HKU-brede Human Resource Management-plan en het Professionaliseringsplan en heeft ze het eigen beleid opgenomen in een Meerjaren Personeelsplan. Door middel van een cyclus van functionerings- en beoordelingsgesprekken worden onder meer de ontwikkelbehoeften en ambities van medewerkers in beeld gebracht en aan de hand daarvan vindt scholing, training en coaching plaats in individueel of teamverband. De opleiding werkt aan een gebalanceerd personeelsbestand, bestaande uit enerzijds medewerkers met een substantieel vast dienstverband en anderzijds een groep flexibel inzetbare professionals om te voorzien in specifieke wensen van studenten en de organisatie en om aan te kunnen sluiten bij de snelle ontwikkelingen in het werkveld. Ook streeft de opleiding naar een vergroting van de diversiteit van het personeelsbestand om een betere afspiegeling te vormen van de brede maatschappij en het 'professionele-netwerk-in beweging' diverser te maken. Het panel geeft de opleiding een compliment omdat zij hiermee niet alleen verantwoordelijkheid neemt als opleider voor het werkveld maar tevens functioneert als medevormgever van dat werkveld.

Weging en Oordeel

Het panel zag een enthousiaste en deskundige groep docenten, die teamspirit uitstralen. Het docententeam van de MMus vormt een afspiegeling van de hybride professionele praktijk. Alle docenten combineren hun docentschap met activiteiten als maker, performer, ontwerper en/of ondernemer. De studenten geven hun docenten een hoge waardering zoals blijkt uit de NSE 2018 en uit de gesprekken met de studenten tijdens de audit.

Het merendeel van de docenten beschikt over een master- of daarmee vergelijkbare graad. De docenten met een PhD richten zich specifiek op het uitvoeren en begeleiden van praktijkonderzoek. Het panel vindt het een goede insteek om gepromoveerden niet aan te stellen omdat ze gepromoveerd zijn maar om ze in te zetten voor het begeleiden van onderzoek. Wel kan naar de mening van het panel de relatie van het docententeam met de lectoraten nog breder worden uitgebouwd.

Het volgen van de cursus Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid (BDB) inclusief het behalen van de Basiskwalificatie Examinering (BKE) maken deel uit van het inwerkprogramma voor nieuwe docenten. Vakinhoudelijke deskundigheidsbevordering vindt onder andere plaats door het bezoeken van internationale conferenties en masterclasses. Het panel ziet dat de professionalisering van de docenten op een adequate manier plaatsvindt. Een team van docenten en supervisors begeleidt het onderzoeksonderwijs. Deze docenten maken deel uit van de kenniskringen rond de lectoraten, volgen professionaliseringsbijeenkomsten rondom coaching en begeleiding van onderzoek en hebben regelmatig intervisiebijeenkomsten en kalibreersessies. Ook op dit aspect vindt professionalisering van de docenten op een goede manier plaats.

Het panel heeft de overzichten van de kwalificaties van de 49 UC en 16 M&T (vaste) docenten gezien en stelt vast dat deze matchen met de inhoudelijke uitgangspunten en didactische eisen van het programma. De kwantiteit is eveneens voldoende om het programma op een adequate wijze te verzorgen. De opleiding streeft naar een vergroting van de diversiteit van het personeelsbestand om een betere afspiegeling te vormen van de brede maatschappij en het 'professionele-netwerk-in beweging' diverser te maken.

Het panel geeft de opleiding een compliment omdat zij hiermee niet alleen verantwoordelijkheid neemt als opleider voor het werkveld maar tevens functioneert als medevormgever van dat werkveld.

Op grond van de bevindingen stelt het panel vast dat de opleiding MMus aan standaard 6 voldoet.

4.4. Voorzieningen

Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Toelichting NVAO: De huisvesting van de opleiding en de voorzieningen passen bij de beoogde leerresultaten en de onderwijsleeromgeving.

Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Toelichting NVAO: Studenten ontvangen een passende begeleiding (ook in het geval van een functiebeperking). De informatievoorziening van de opleiding is adequaat.

Bevindingen

Huisvesting en materiële voorzieningen

Uitgangspunten voor de opleiding zijn dat de studenten in rust moeten kunnen studeren, dat zij tijdens hun studie de beschikking moeten hebben over de benodigde -soms kostbare- instrumenten en technologieën en dat zij moeten worden voorbereid op een toekomst waarin zij zelf verantwoordelijk zijn voor de organisatie van middelen en voorzieningen.

De opleiding realiseert deze uitgangspunten door te voorzien in eigen studieruimtes, experimenteerruimtes, studio's en podia in een uitdagende omgeving die de studenten aanzet tot het reflecteren op het eigen werk. Omdat een deel van het programma plaatsvindt buiten de muren van HKU (zie standaard 4), maken de studenten ook gebruik van de faciliteiten van samenwerkingspartners van de opleiding, zoals TivoliVredenburg, Orkest van het Oosten, Stichting Omroep Muziek en de Nicolaïkerk. Ook krijgen zij opdrachten om zelf de setting te creëren, bijvoorbeeld een *Final Performance* in een industriële ruimte. Op deze manier ontwikkelt de student zijn Organiserend vermogen in directe verbinding met de artistieke context en wordt hij medeontwerper van zijn eigen onderwijsleeromgeving.

De UC studenten kunnen gebruik maken van de les-, studie- en performancefaciliteiten in de gebouwen van het conservatorium: het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen (K&W) en het Hoofdgebouw, beide gelegen aan de Mariaplaats in het centrum van Utrecht. K&W beschikt ook over een concertzaal en een poppodium. Voor beiaardstudenten zijn er studiefaciliteiten beschikbaar in een gebouw in het centrum van Amersfoort, studenten kunnen in die plaats ook gebruik maken van de carillons van de Onze Lieve Vrouwetoren en het Belgenmonument. Studenten van M&T maken gebruik van de voorzieningen in het gebouw aan de Ina Boudier Bakkerlaan in Utrecht. Dit gebouw heeft professioneel uitgeruste werkplaatsen, labs en ateliers, bovendien wordt geïnvesteerd in innovatieve hardware waarmee studenten kunnen experimenteren. Het panel is onder de indruk van de ruimten en de technische faciliteiten die de studenten ter beschikking staan. De studenten die het panel sprak, bevestigen de positieve indruk over de voorzieningen.

Studenten kunnen via een reserveringssysteem gebruikmaken van de op de verschillende locaties aanwezige uitleenservice voor instrumenten en gespecialiseerde geluidsapparatuur. Door een recente investering is het uitleensysteem nu online beschikbaar. Op elke locatie is een mediatheek aanwezig waar studenten aan onderzoek kunnen werken, daarbij facultatief begeleid door medewerkers bij het ontwikkelen van onderzoeks- en informatievaardigheden. Ze fungeren ook als 'hub' van waaruit de student toegang heeft tot verschillende online en offline bronnen zoals literatuur, partituren en encyclopedieën. Om de informatiefunctie optimaal te kunnen invullen, is er een structurele samenwerking met andere bibliotheken, waaronder de Universiteit Bibliotheek Utrecht.

Studiebegeleiding en informatievoorziening

Onderwijs- en Studentzaken (OSZ) voorziet de studenten van informatie over alle praktische zaken die de studie betreffen zoals studiefinanciering, wet- en regelgeving, studeren met een handicap en verblijfsvergunningen. Via het studentportal is alle informatie beschikbaar over de

opleiding zelf zoals roosters, toetsen, projecten en stages. Ook de informatie over de studievoortgang en studieresultaten is online beschikbaar. Aanvullende communicatiekanalen zijn e-mail, publicatieschermen en posters en prikborden. De studenten die het panel sprak geven aan dat de informatie soms niet toegankelijk is en beter gestroomlijnd zou moeten worden. Uit het gesprek met het management heeft het panel begrepen dat het probleem goed in beeld is en dat volgend jaar HKU-breed een nieuw Learning Management Systeem (LMS) wordt geïntroduceerd als communicatieplatform. De studenten –en het panel- onderschrijven de aanpak om bij de inrichting van het LMS de gebruikers nauw te betrekken.

Eerder (standaard 5) is al aangegeven dat de opleiding een introductie verzorgt voor instromende studenten, hierbij komen de organisatie van de opleiding en het curriculum uitgebreid aan de orde. Met name voor internationale studenten is het belangrijk ze op weg te helpen in een vaak nieuw onderwijssysteem.

Studiebegeleiding

De opleiding kent verschillende vormen van studiebegeleiding: tutoren bij UC en tutoren en supervisors bij M&T spelen een rol bij het vroegtijdig signaleren van factoren die een succesvol studieverloop belemmeren. Verder krijgen studenten coaching en begeleiding bij het uitvoeren van onderzoek, het maken van keuzes in het curriculum en het ontwikkelen van hun profilering. Uiteraard zijn alle vormen van studiebegeleiding erop gericht studenten zo snel mogelijk zelfstandig te laten functioneren. In het gesprek met de studenten geven zij aan over het algemeen tevreden te zijn over de studiebegeleiding, afspraken lopen wel eens fout maar de opleiding reageert meestal adequaat op opmerkingen. Dit vindt het panel een adequate benadering.

Voor studenten die als gevolg van een chronische of langdurige beperking een structurele belemmering ervaren in het volgen van het studieprogramma, is er het HKU protocol *Studeren met een Functiebeperking*. Tutoren hanteren dit protocol en zorgen dat docenten, indien relevant, op de hoogte zijn van de beperking. In het kader van docent- en tutorprofessionalisering is aandacht voor het herkennen van en omgaan met studenten met een functiebeperking.

Decanen en vertrouwenspersonen

Voor zaken van persoonlijke aard waarmee studenten niet bij de opleiding of bij OSZ terecht kunnen, beschikt HKU over twee onafhankelijke studentendecanen, zo nodig verwijzen deze door naar andere functionarissen binnen of buiten HKU, bijvoorbeeld naar psychologische hulpverlening. Wanneer studenten of medewerkers geconfronteerd worden met ongewenste omgangsvormen, kunnen ze terecht bij een van de drie vertrouwenspersonen van HKU, die eveneens onafhankelijk zijn en een geheimhoudingsplicht hebben.

Weging en Oordeel

De opleiding voorziet in studieruimtes, experimenteeruimtes, studio's en podia in een uitdagende omgeving die de studenten aanzet tot het reflecteren op het eigen werk. Omdat een deel van het programma plaatsvindt buiten de muren van HKU (zie standaard 4), maken de studenten ook gebruik van de faciliteiten van samenwerkingspartners van de opleiding. Daarnaast krijgen studenten opdrachten om zelf de setting te creëren. Op deze manier ontwikkelt de student zijn Organiserend vermogen in directe verbinding met de artistieke context en wordt hij medeontwerper van zijn eigen onderwijsleeromgeving.

De UC studenten kunnen gebruik maken van de faciliteiten in de gebouwen van het conservatorium aan de Mariaplaats in Utrecht, M&T maakt gebruik van de voorzieningen in het gebouw aan de Ina Boudier Bakkerlaan in Utrecht. Het panel is onder de indruk van de ruimten en de technische faciliteiten die de studenten ter beschikking staan. De studenten die het panel sprak, bevestigen de positieve indruk over de voorzieningen.

Onderwijs- en Studentzaken (OSZ) en het studentportal voorzien studenten van informatie over alle praktische en inhoudelijke zaken die de studie betreffen. Ook de informatie over de

studievoortgang en studieresultaten is online beschikbaar. De studenten die het panel sprak geven aan dat de informatie beter toegankelijk en meer gestroomlijnd zou moeten zijn. Het nieuwe HKU-brede Learning Management Systeem (LMS) dat volgend jaar wordt geïntroduceerd zou de communicatieproblemen moeten oplossen, de studenten –en het panel– onderschrijven de aanpak om bij de inrichting van het LMS de gebruikers nauw te betrekken. Tutoren bij UC en tutoren en supervisors bij M&T spelen een rol bij het vroegtijdig signaleren van factoren die een succesvol studieverloop belemmeren. Verder krijgen studenten coaching en begeleiding bij het uitvoeren van onderzoek, het maken van keuzes in het curriculum en het ontwikkelen van hun profilering. De studenten geven aan dat afspraken met de studiebegeleiding wel eens fout lopen maar de opleiding adequaat reageert op opmerkingen hierover. Dit vindt het panel een adequate benadering.

De opleiding hanteert het HKU protocol *Studeren met een Functiebeperking*. Voor zaken van persoonlijke aard beschikt HKU over twee onafhankelijke studentendecanen, zo nodig verwijzen deze door naar andere functionarissen binnen of buiten HKU. HKU heeft ook drie vertrouwenspersonen waar studenten en medewerkers terecht kunnen als zij geconfronteerd worden met ongewenst omgangsvormen.

Op basis van de bevindingen stelt het panel vast dat de opleiding MMus aan de standaarden 7 en 8 voldoet.

4.5. Kwaliteitszorg

Standaard 9: De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.

Toelichting NVAO: De opleiding organiseert effectieve periodieke feedback die de realisatie van de beoogde leerresultaten ondersteunt. Bij bestaande opleidingen vinden geëigende verbeteringen plaats naar aanleiding van de uitkomsten van de vorige beoordeling. Hierbij worden passende evaluatie- en meetactiviteiten ingezet. De uitkomsten van deze evaluatie vormen aantoonbaar de basis voor ontwikkeling en verbetering. De opleiding legt intern verantwoording af over de bijdrage van de opleiding aan het realiseren van de strategische doelen van de instelling. Kwaliteitszorg verzekert realisatie van de beoogde leerresultaten. Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissies, medewerkers, studenten, alumni en het afnemende beroepenveld van de opleiding actief betrokken. De ontwerpprocessen en de erkenning en borging van de kwaliteit van de opleiding zijn in overeenstemming met de ESG. De opleiding publiceert accurate, betrouwbare en voor de doelgroepen goed toegankelijke informatie over de kwaliteit van de opleiding.

Bevindingen

De in het Instellingsplan (IP) vastgelegde HKU-brede doelstellingen vormen het uitgangspunt voor de kwaliteitsdoelstellingen van de opleiding. Op basis van het IP, dat een periode van vier jaar omvat, stellen de *schools* jaarplannen op waarin zij onder meer hun beleidsaccenten beschrijven. Dit zijn themagebieden die extra aandacht verdienen en waarvoor -indien nodig- extra middelen worden ingezet. Publicatie van de jaarplannen vindt plaats via de HKU portal en monitoring is onderdeel van de Planning & Control gesprekken van de schools met de directie.

Kwaliteitszorg binnen de MMus is het resultaat van een breed gesprek tussen alle belanghebbenden: studenten, docenten, alumni, werkveld, maatschappelijke instanties en partners. Het gesprek, waarin de Opleidingscommissie (OC) en de Examencommissie (EC) een belangrijke plaats innemen, wordt gevoerd op basis van de kwaliteitscultuur binnen de opleiding: studenten en docenten tonen een actieve betrokkenheid bij de inhoud en kwaliteit van hun opleiding waarbij zij open met elkaar spreken over de wijze waarop de opleiding zich verder kan ontwikkelen. De opleiding zorgt voor transparantie bij de prioritering van de voorgestelde verbeteringen en zo nodig voor het inbrengen van meerdere alternatieven voor de oplossing van een vraagstuk. Ook de onlangs door studenten opgerichte UC Studievereniging Paeninsula kan onderwerpen op het gebied van de kwaliteitszorg inbrengen bij de opleiding, de studenten M&T zijn bezig met een vergelijkbaar initiatief. Het panel vindt het een goede zaak dat de OC een duidelijke input levert, zoals ook blijkt uit de gesprekken tijdens de visitatie.

Directie, studieleiding en docenten vervullen een voorbeeldfunctie waar het gaat om het creëren van een open, veilige en op kwaliteit gerichte cultuur. De opleiding heeft regelmatig contact met de vertrouwenspersoon (zie standaard 8) over mogelijke punten van zorg en ook de OC en de klassenvertegenwoordigers spelen een rol bij het signaleren van dergelijke punten. Wanneer een medewerker vertrekt, wordt hij uitgenodigd voor een 'exitgesprek' waarin hem om feedback op de opleiding gevraagd wordt. Op instellingsniveau fungeert de Centrale Medezeggenschap Raad (CMR), gevormd door studenten en medewerkers van de HKU. De CMR bespreekt onder meer *school*-overstijgende zaken met betrekking tot de onderwijskwaliteit.

Voor het verkrijgen van een beeld van de kwaliteit van de opleiding, combineert de opleiding informatie uit interne en externe bronnen. Extern komt de informatie van de Nationale Studenten Enquête (NSE)² en de Kunstenmonitor, waarvan de resultaten worden gebruikt als input voor verdiepende gesprekken met betrokkenen zoals de panelgesprekken met studenten, gesprekken met de werkveldcommissies, alumni en werkveldpartners. Interne kwaliteitszorg krijgt onder meer vorm in de bovengenoemde evaluaties met en vanuit de OC, de EC en de

² De Vereniging Hogescholen heeft onlangs besloten tijdelijk geen gebruik meer te maken van dit instrument.

klassenvertegenwoordigers. De evaluaties en daaruit volgende verbeteringen leiden op het niveau van de modules tot aanpassingen van het onderwijs. Daarnaast voert de EC op eigen initiatief aanvullende evaluaties uit op eigen gekozen thema's zoals de criteria voor de beoordeling van het eindniveau. De klassenvertegenwoordiging speelt een belangrijke rol op het gebied van specifieke kwaliteitszaken die mogelijk buiten het directe aandachtsgebied van de OC en de EC vallen, het gaat hier om de zogeheten 'kleine kwaliteit'.

De opleiding ziet het terugkoppelen van de resultaten van evaluaties als voorwaarde om betrokkenheid te behouden. Daarom maakt de opleiding periodiek een overzicht van de belangrijkste uitkomsten en deelt dit via de verschillende communicatiekanalen. Verder wordt een analyse van de NSE *school*-breed gedeeld en houdt de opleiding studenten en docenten via een nieuwsbrief op de hoogte van de relevante ontwikkelingen op het gebied van de kwaliteit. Docenten worden ook tijdens team-overleggen geïnformeerd over verbeterinitiatieven. Het panel vindt deze brede terugkoppeling van de resultaten van evaluaties aan de betrokkenen en het informeren over de ontwikkelingen op het gebied van de kwaliteit een uitstekend initiatief.

Weging en Oordeel

Kwaliteitszorg binnen de MMus is het resultaat van een breed gesprek tussen alle belanghebbenden: studenten, docenten, alumni, werkveld, maatschappelijke instanties en partners. Het gesprek, waarin de Opleidingscommissie (OC) en de Examencommissie (EC) een belangrijke plaats innemen, wordt gevoerd op basis van de kwaliteitscultuur binnen de opleiding. Het panel vindt het een goede zaak dat de OC een duidelijke input levert, zoals ook blijkt uit de gesprekken tijdens de visitatie.

De opleiding heeft regelmatig contact met de vertrouwenspersoon (zie standaard 8) over mogelijke punten van zorg en ook de OC en de klassenvertegenwoordigers spelen een rol bij het signaleren van dergelijke punten. Wanneer een medewerker vertrekt, wordt hij uitgenodigd voor een 'exitgesprek'. Voor het verkrijgen van een beeld van de kwaliteit van de opleiding, combineert de opleiding informatie uit interne en externe bronnen. De evaluaties en daaruit volgende verbeteringen leiden op het niveau van de modules tot aanpassingen van het onderwijs en de toetsing. Periodiek maakt de opleiding een overzicht van de belangrijkste uitkomsten van de evaluaties en van de NSE en deelt deze via de verschillende communicatiekanalen. Ook worden docenten en studenten op de hoogte gehouden van de relevante ontwikkelingen op het gebied van de kwaliteit. Het panel vindt deze brede terugkoppeling van de resultaten van evaluaties aan de betrokkenen en het informeren over de ontwikkelingen op het gebied van de kwaliteit een uitstekend initiatief.

Op basis van de bevindingen concludeert het panel dat de opleiding MMus voldoet aan standaard 9.

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De examencommissie oefent haar wettelijke bevoegdheid uit. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

De formele afspraken rondom het systeem van toetsen en beoordelen zijn vastgelegd in het HKU Toetskader, de schools werken dit uit in de vorm van toetsplannen, competentiematrices en modulebeschrijvingen. Het toetsplan wordt jaarlijks herijkt op basis van de input van studenten, docenten, de EC en de uitkomsten van kwaliteitszorg.

Kwaliteit en transparantie van het toetsen en beoordelen worden onder andere geborgd door:

- het voor studenten transparant maken van de manier waarop en de criteria waarmee beoordelingen plaatsvinden;
- hantering van het 'meer-ogen en oren' principe en het betrekken van externe beoordelaars als examiner (UC) of als adviseur (M&T);
- docentprofessionalisering op het gebied van toetsontwikkeling en -beoordeling;
- proactieve en reactieve kwaliteitsbewaking door de EC (zie onder);
- kwaliteitseisen aan de tentamens (onder andere ten aanzien van validiteit en betrouwbaarheid);
- kalibratiebijeenkomsten van docenten en docenten/examinatoren;
- kwaliteitseisen ten aanzien van de examinatoren.

In de visie van de opleiding is toetsing en beoordeling in de MMus niet alleen een middel om de student feedback te geven op de mate waarin hij over de Vermogens beschikt maar vormt het systeem van toetsen en beoordelen ook een geïntegreerd onderdeel van de uitwerking van de onderwijskundige uitgangspunten van de opleiding. De student geeft een eigen kleur aan de aspecten van zijn professionaliteit waarop de feedback zich richt. Daarnaast betekent toetsing in de MMus ook het beoordelen van relatief vaststaande vakmatige kennis en vaardigheden waarmee de student door middel van feedback inzicht krijgt in zijn prestatieniveau. Het toetsen en beoordelen heeft hiermee, met de Vermogens als basis, zowel tot doel om het niveau van een prestatie te bepalen (summatief) alsook om de student zich door het geven van feedback verder te laten ontwikkelen (formatief).

Naast een niveaubepalende en waarderende functie heeft beoordelen ook een didactische functie door het continu geven (docenten) en ontvangen (studenten) van feedback. Studenten maken hier al tijdens de toelating kennis mee en in de loop van het programma wordt het geven en ontvangen van feedback verder ontwikkeld als een vaardigheid voor duurzame professionaliteit en als onderdeel van het Vermogen tot Onderzoek en Ontwikkeling. Daarbij verwacht de opleiding van de student een steeds actievere houding vanuit het Organiserend Vermogen, waarbij hij zelf kleur geeft aan de aspecten van het professionele spectrum waarop hij feedback wil. Belangrijke momenten hierbij zijn de *mid-year (of mid-term)* en de *end-year* beoordelingen die de student tweemaal per jaar inzicht geven in de wijze waarop hij zich ontwikkelt ten opzichte van zijn studieplan en professionele ambities. M&T heeft reeds een langere traditie met dit soort beoordelingen, bij UC is de inzet van *mid-term* beoordelingen in ontwikkeling. Het panel vindt het gebruik van mid-terms als ontwikkelingsgerichte beoordelingsmethodiek veelbelovend.

Van de studenten wordt verwacht dat zij in staat zijn de in de opleiding ontwikkelde Vermogens in samenhang te brengen, hetgeen wordt vastgesteld met integratieve toetsen (beoordelingssituaties waarbij meerdere Vermogens tegelijkertijd aan bod komen of waarbij een eindproduct aan de orde is waarvan de kwaliteit bepaald wordt door de mate waarin de student over meerdere Vermogens beschikt). Om dit soort beoordelingen goed uit te voeren, worden tentamencommissies zoveel mogelijk op maat samengesteld met daarin de

specialismen die corresponderen met de te toetsen leerresultaten. Dit is een zorgvuldige benadering van de diversiteit binnen de opleiding, vindt het panel.

Examencommissie

De EC, die voor zowel voor de MMus als voor de Bmus optreedt, bestaat uit de kamer UC en de kamer M&T. De EC heeft een onafhankelijke en toezichthoudende rol op de kwaliteit van het toetsen en de kwaliteit van het diploma. De EC heeft een signalerende en adviserende functie binnen de opleiding. Proactief houdt de EC toezicht door kennis te nemen van documenten die betrekking hebben op het toetsen en beoordelen, zoals het toetsplan, de OER en beoordelingsprotocollen en door kwaliteitseisen te stellen aan examinatoren. Reactief checkt de EC of de praktijk van het toetsen en beoordelen aan de interne en externe kwaliteitseisen voldoet. Zo visiteert de EC regelmatig commissiebeoordelingen op basis waarvan zij eventuele verbetervoorstellen doet aan het opleidingsmanagement. Jaarlijks zijn voor de EC vier dagdelen gereserveerd voor training, scholing en kennisdeling van alle HKU EC's gezamenlijk. Ook stelt de EC een Jaarverslag op met daarin haar werkzaamheden en bevindingen. Hoewel het panel heeft vastgesteld dat de EC goed in haar rol zit, adviseert het de opleiding/instelling toch nog eens na te denken over haar 'span of control': wellicht is een EC die zich uitsluitend met masteropleidingen bezighoudt nog beter in staat het masterniveau op alle relevante aspecten te borgen.

Weging en Oordeel

De formele afspraken rondom het systeem van toetsen en beoordelen zijn vastgelegd in het HKU Toetskader, de schools werken dit uit in de vorm van toetsplannen, competentiematrices en modulebeschrijvingen. Het toetsplan wordt jaarlijks herijkt op basis van de input van studenten, docenten, de EC en de uitkomsten van kwaliteitszorg. Kwaliteit en transparantie van het toetsen en beoordelen worden onder andere geborgd door hantering van het 'meer ogen-oren' principe, docentprofessionalisering en kwaliteitsbewaking door de EC.

Belangrijke momenten in de opleiding zijn de *mid-year (of mid-term)* en de *end-year* beoordelingen die de student tweemaal per jaar inzicht geven in zijn ontwikkeling. Het panel vindt het gebruik van mid-terms als ontwikkelingsgerichte beoordelingsmethodiek veelbelovend. Om de beoordeling van de Vermogens goed uit te voeren, worden tentamencommissies zoveel mogelijk op maat samengesteld met daarin de specialismen die corresponderen met de te toetsen leerresultaten. Dit is een zorgvuldige benadering van de diversiteit binnen de opleiding, vindt het panel.

De EC bestaat uit de kamer UC en de kamer M&T en heeft een onafhankelijke en toezichthoudende rol op de kwaliteit van het toetsen en de kwaliteit van het diploma. Hoewel het panel heeft vastgesteld dat de EC goed in haar rol zit, adviseert het de opleiding/instelling toch nog eens na te denken over haar 'span of control': wellicht is een EC die zich uitsluitend met masteropleidingen bezighoudt nog beter in staat het masterniveau op alle relevante aspecten te borgen.

Op basis van de bevindingen concludeert het panel dat de opleiding MMus op standaard 10 voldoet.

4.7. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Afstudeerprogramma

De MMus bereidt studenten voor op een professionele loopbaan die vraagt om door te gaan met onderzoek en ontwikkeling. Daarom is het afstudeerprogramma in de ogen van de opleiding niet een verzameling van summatieve eindbeoordelingsmomenten maar eerder een 'set van (voorlopig) laatste lessen'. Het afstudeerprogramma biedt de student een structuur waarbinnen hij door middel van feedback inzicht krijgt in de wijze waarop de door hem geleverde prestatie zich verhoudt tot de voor zijn profiel relevante standaarden. De student wordt bevraagd op de muzikale context(en) waarbinnen het zijn eindniveau tot uiting wil brengen en de wijze waarop hij aan de zes Vermogens kleuring geeft. Ieder onderdeel wordt afgesloten met een integratieve eindbeoordeling (zie standaard 10).

Het afstudeerprogramma bestaat uit een set eindwerken die uit een voor UC en M&T soortgelijke set onderwijseenheden bestaat. Bij UC gaat het om het *Practical Workplacement Project (PWP)*, het Praktijkonderzoek (paper en presentatie) en de *Eindperformance*. Bij M&T bestaat de set uit het *Professional Development Plan (PDP)*, de *Written Contextualisation* en het *Projectportfolio*. Het PWP (UC) en het PDP (M&T) doen een beroep op het Organiserend Vermogen, met het afsluiten van het Praktijkonderzoek (UC) en met de *Written Contextualisation* (M&T) tonen de studenten aan dat zij over het Vermogen tot Onderzoek en Ontwikkeling beschikken. Een vereiste is dat de student zijn onderzoek positioneert binnen een professionele context (Omgevingsgerichtheid) en dat hij daarbij een presentatievorm kiest die op een voor de context effectieve wijze de onderzoeksresultaten zichtbaar maakt voor de doelgroep (Communicatief Vermogen). De *Eindperformance* (UC) en het *Projectportfolio* (M&T) is de plaats waar de student zijn publieke artistieke statement maakt, hij toont de kern van zijn vakmanschap en laat zien dat hij over de gevraagde technische vaardigheden en kennis beschikt (Ambachtelijk Vermogen). De opdracht is om tot een onderbouwd muzikaal concept te komen dat een uiting is van het vakmanschap en van de tijdens de opleiding doorgemaakte ontwikkeling (Creërend Vermogen). Hierbij moet de student passende communicatie- en presentatiemiddelen inzetten (Communicatief Vermogen). Het panel merkt op dat de beoordeling van het eindniveau van de UC studenten nu uitmondt in het oordeel 'Pass' of 'Fail'. Zowel studenten als docenten geven bij de visitatie aan dat een meer gedifferentieerde benadering door middel van cijfers wellicht beter de verschillen tussen de afstudeerders tot uitdrukking zouden kunnen brengen. Het panel onderschrijft dit. Ook door het gaan gebruiken van een 'cum laude' kwalificatie zou verder gedifferentieerd kunnen worden, bovendien kan dit er volgens het panel toe bijdragen dat een afgestudeerde van de MMus die wil instromen bij een vervolgopleiding in het buitenland hoger op de toelatingslijst komt te staan.

Borging eindniveau

De online onderwijscatalogi bevatten een uitwerking op moduleniveau van de eindkwalificaties waarbij docenten onder eindredactie van de studieleiding een vertaling maken van de per onderwijseenheid beschreven Vermogens naar leerdoelen en hiervan afgeleide onderwijsinhouden. De borging op moduleniveau is verankerd in de toetsing door de docenten, de beoordeling van de activiteiten die worden uitgevoerd in de beroepspraktijk, contacten met opdrachtgevers, externe commissieleden bij het eindtentamen, contacten met alumni en de beoordelingen door studenten en alumni via de NSE en de Kunstenmonitor. De werkveldadviescommissies worden uitgenodigd voor onderdelen van het afstudeerprogramma. De respectievelijke kamers van de EC houden toezicht op de gemaakte afspraken (zie ook standaard 10).

Alumni

Zowel de EC als de werkveldadviescommissies signaleren de ontwikkeling van een steeds meer eigen signatuur waarmee de studenten de opleiding verlaten. Dit is te zien in het aantal prijzen dat zij behalen, in de waardering van (potentiële) werkgevers, podia en vervolgoopleidingen voor het niveau waarmee afgestudeerden instromen en in het succes waarmee alumni eigen ondernemingen starten.

Het contact met alumni wordt zowel op systematische wijze (Kunstenmonitor) als informeel onderhouden. M&T heeft contact met de afgestudeerden via een structureel alumni-onderzoek en een vijfjaarlijkse reünie. Bij zowel UC als M&T komt informatie uit het duurzame contact tussen studenten en docenten, waarbij studenten steeds meer onderdeel worden -en na hun afstuderen blijven- van het *professionele-netwerk-in-beweging*. De voorbeelden van beroepspraktijken die gedeeld worden, geven vervolgens weer een impuls aan de leergemeenschap van de MMus. Uit de informatie van de alumni blijkt dat deze zich goed gekwalificeerd voelen om een professionele toekomst op te bouwen in een internationale context. Net als tijdens de opleiding ervaren zij dat een sterk beroep wordt gedaan op hun Organiserend Vermogen. Het werkveld is 'in beweging' en dat biedt zowel kansen als uitdagingen, zo biedt flexibilisering van de arbeidsmarkt kansen aan ondernemende makers. Het betekent ook een soms grillige start van de loopbaan, waarbij bestaanszekerheid pas op termijn wordt opgebouwd. De afgestudeerden geven aan dat zij bij het kiezen van de opleiding op de hoogte waren van deze werkvelddynamiek en dat ze tijdens de opleiding vaardigheden en een netwerk hebben ontwikkeld die hen goed hebben voorbereid op de arbeidsmarkt, waarin ze sterk worden aangesproken op hun Vermogen tot Onderzoek en Ontwikkeling.

Eigen oordeel panel over eindniveau

Het panel heeft de eindwerken van acht afgestudeerden van de MMus van het cohort 2017-2018 geselecteerd en bestudeerd: vier UC afgestudeerden en vier M&T afgestudeerden. De selectie vond plaats op basis van een relatief hoge dan wel lage beoordeling. Daarnaast heeft een vertegenwoordiging van het panel in totaal zeven afstudeerzittingen van het cohort 2018-2019 bijgewoond: vier van UC en drie van M&T. In totaal heeft het panel dus van 15 studenten het eindwerk gezien.

In alle werken en bij alle afstudeerzittingen heeft het panel 'echte masters' gezien die voor het vakgebied relevante onderwerpen aan de orde stelden. Het panel was onder andere in het bijzonder positief over de manier waarop de opleiding de studenten vraagt om hun eigen kunstenaarschap 'uit te vinden', over de vrijheid die daarbinnen geboden wordt, over de mogelijkheden om buiten de eigen discipline te experimenteren en over de open houding van docenten. Het panel kwam nog in beperkte mate een meer geëxpliciteerde visie tegen op de toekomst van muziek, technologie en de relatie tussen muziek en nieuwe contexten. Ook wil het panel meegeven om nog meer samen te werken met andere schools die een sterke verbinding hebben met de samenleving.

Weging en Oordeel

Het afstudeerprogramma van de MMus biedt de student een structuur waarbinnen hij door middel van feedback inzicht krijgt in de wijze waarop de door hem geleverde prestatie zich verhoudt tot de voor zijn profiel relevante standaarden. De student wordt bevraagd op de muzikale context(en) waarbinnen hij zijn eindniveau tot uiting wil brengen en de wijze waarop hij aan de zes Vermogens kleuring geeft. Ieder onderdeel wordt afgesloten met een integratieve eindbeoordeling (zie standaard 10). Het panel merkt op dat de beoordeling van het eindniveau van de UC studenten nu uitmondt in het oordeel 'Pass' of 'Fail'. Zowel studenten als docenten geven bij de visitatie aan dat een meer gedifferentieerde benadering door middel van cijfers wellicht beter de verschillen tussen de afstudeerders tot uitdrukking zou kunnen brengen. Het panel onderschrijft dit. Ook door het gaan gebruiken van een 'cum laude' kwalificatie zou verder gedifferentieerd kunnen worden. De borging op moduleniveau is verankerd in de toetsing door de docenten, de beoordeling van de activiteiten die worden uitgevoerd in de beroepspraktijk, contacten met opdrachtgevers, externe commissieleden bij

het eindtentamen, contacten met alumni en de beoordelingen door studenten en alumni via de NSE en de Kunstenmonitor. De werkveldadviescommissies worden uitgenodigd voor onderdelen van het afstudeerprogramma. De respectievelijke kamers van de EC houden toezicht op de gemaakte afspraken (zie ook standaard 10). Uit de informatie van de alumni blijkt dat deze zich goed gekwalificeerd voelen om een professionele toekomst op te bouwen in een internationale context.

Door het bestuderen van eindwerken en het bijwonen van afstudeerzittingen van in totaal vijftien studenten, heeft het panel zich een eigen oordeel gevormd over het eindniveau van de opleiding MMus. In alle werken en bij alle afstudeerzittingen heeft het panel 'echte masters' gezien die voor het vakgebied relevante onderwerpen aan de orde stelden. Het panel was onder andere in het bijzonder positief over de manier waarop de opleiding de studenten vraagt om hun eigen kunstenaarschap 'uit te vinden', over de vrijheid die daarbinnen geboden wordt, over de mogelijkheden om buiten de eigen discipline te experimenteren en over de open houding van docenten.

Op basis van deze bevindingen stelt het panel vast dat de opleiding MMus voldoet aan standaard 11.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het panel heeft een masteropleiding gezien die opleidt voor twee delen van hetzelfde vakgebied: de performer die voor het publiek een ervaring 'in het moment' creëert en de ontwerper die gebruikers een eerder gecreëerde ervaring biedt. Het panel is onder de indruk van de ruimten en de technische faciliteiten die de studenten ter beschikking staan. De opleiding wordt verzorgd door een enthousiaste en deskundige groep docenten, die teamspirit uitstralen. In alle eindwerken en bij alle afstudeerzittingen heeft het panel 'echte masters' gezien die voor het vakgebied relevante onderwerpen aan de orde stellen.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding voldoet aan alle standaarden. Het eindoordeel luidt daarom positief. Het auditteam adviseert de NVAO derhalve tot het behoud van de accreditatie van de opleiding.

6. AANBEVELINGEN

- Het panel raadt de opleiding aan het regelmatige overleg met het werkveld over deze eigen invulling ook vanuit een toekomstgerichte visie op de ontwikkelingen in het vakgebied inclusief de internationale component te voeren.
- Het panel zou graag zien dat de internationale focus door de opleiding heen nog sterker wordt aangezet, beginnend bij de visie en doelstellingen.
- De visie op onderzoekend vermogen kan in de ogen van het panel nog verder worden onderbouwd.
- Investeer, zoals al door de opleiding zelf aangegeven, in de verdere ontwikkeling van studenten, docenten, management en HKU als leergemeenschap.
- De relatie van het docententeam met de lectoraten kan breder worden uitgebouwd.
- Het panel adviseert de opleiding/instelling nog eens na te denken over de 'span of control' van de EC: wellicht is een EC die zich uitsluitend met masteropleidingen bezighoudt nog beter in staat het masterniveau op alle relevante aspecten te borgen.
- Het panel adviseert de opleiding nog eens te kijken naar de beoordeling van het eindniveau van de UC-studenten, dat nu uitmondt in het oordeel 'Pass' of 'Fail'. Een meer gedifferentieerde benadering door middel van cijfers kan wellicht beter de verschillen tussen de afstudeerders tot uitdrukking brengen. Ook door het gebruiken van een 'cum laude' kwalificatie zou verder gedifferentieerd kunnen worden.

BIJLAGE I Scoretabel

Scoretabel paneloordelen Hogeschool voor de Kunsten Utrecht hbo-masteropleiding Master of Music voltijd	
Onderwerpen / Standaarden	Oordeel
Beogde leerresultaten	
Standaard 1. Beogde leerresultaten	V
Programma	
Standaard 2. Oriëntatie programma	V
Standaard 3. Inhoud programma	V
Standaard 4. Vormgeving programma	V
Standaard 5. Aansluiting programma	V
Personeel	
Standaard 6. Kwalificaties personeel	V
Voorzieningen	
Standaard 7. Huisvesting en materiele voorzieningen	V
Standaard 8. Studiebegeleiding en informatievoorziening	V
Kwaliteitszorg	
Standaard 9. Periodiek evalueren	V
Toetsing	
Standaard 10. Toetsing	V
Gerealiseerde leerresultaten	
Standaard 11. Leerresultaten	V
Algemeen eindoordeel	Positief

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Uitgebreide Opleidingsbeoordeling t.b.v. de hbo-opleiding Master of Music van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht

Locatie: HKU Utrechts Conservatorium (K110), Mariaplaats 27, Utrecht

Datum locatiebezoek: 20 juni 2019

Overzicht panelleden

Naam	Rol
Dhr. W.G. van Raaijen	Voorzitter
Dhr. D. Andrikopoulos	Lid
Dhr. G.D. Rijken	Lid
Mevr. N. Maas	Studentlid
Dhr. H.R. (Rob) van der Made	Secretaris

08.15 – 08.30	K110	Inloop & ontvangst auditpanel	
08.30 – 09.30	K110	Vooroverleg auditpanel	<ul style="list-style-type: none"> - vooroverleg - bestudering documenten ter inzage
09.30 – 10.30	K110	Presentatie 2 videoportretten alumni	<ul style="list-style-type: none"> - strategisch beleid, visie, missie - ontwikkelingen in en relatie met werkveld - marktpositie / positionering & profilering - internationale oriëntatie - visie op praktijkgericht onderzoek - lectoraat & kenniskring - personeelsbeleid / scholing - hbo-niveau / onderwijsrendement - kwaliteitszorg / kwaliteitsdocumenten
		Gesprek Opleidingsmanagement <ul style="list-style-type: none"> - directeur HKU Utrechts Conservatorium - directeur HKU Muziek en Technologie - studieleider HKU UC - studieleider HKU M&T 	
10.30 – 10.45	K110	Pauze / Intern overleg auditpanel	<ul style="list-style-type: none"> - intern overleg - bestudering documenten ter inzage
10.45 – 11.30	K110	Gesprek Studenten HKU M&T <ul style="list-style-type: none"> - 1^e jaars student Compositie - 2^e jaars student Music Production - 2^e jaars student Music Production HKU UC <ul style="list-style-type: none"> - 2e jaars student Klassiek zang, lid OC BMus/MMus - 2^e jaars Klassiek Klarinet - 1^e jaars Jazz/Pop Piano - 1^e jaars Klassiek Piano 	Studenten: <ul style="list-style-type: none"> - aansluiting vooropleiding / toelating - kwaliteit en relevantie programma - studeerbaarheid / studielast - studiebegeleiding (incl. buitenschoolse component / stages) - kwaliteit docenten - informatievoorziening - opleidings specifieke voorzieningen - toetsen en beoordelen - afstuderen Opleidingscommissie: <ul style="list-style-type: none"> - interactie met het management - rol bij de interne kwaliteitszorg - mate van betrokkenheid in het besluitvormingsproces

11.30 – 13.00	K110	Materiaalinzage	- bestudering documenten ter inzage
		Rondleiding opleidingsspecifieke voorzieningen/lessituaties	- verificatie opleidingsspecifieke voorzieningen
		Lunch auditpanel	
13.00 - 13.45	K110	Examencommissie - vz subcommissie HKU UC - lid subcommissie HKU UC - vz subcommissie HKU M&T - lid subcommissie HKU M&T - ambtelijk secretaris (beide subcommissies)	- bevoegdheden, taken en rollen - relatie tot het management - kwaliteitsborging toetsen en beoordelen - kwaliteitsborging afstuderen
13.45 – 14.00	K110	Pauze / Intern overleg auditpanel	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage
14.00 – 14.45	K110	Gesprek Docenten HKU M&T - docent klankontwerp, kerndocent systeemontwerp voor muziek en geluid - studieleider, kerndocent compositie - docent compositie HKU UC - hoofdvak- en kerndocent Klassiek Zang en voorzitter OC BMus/MMus - kerndocent Jazz & Pop - docent compositie - onderwijskundige, docent perspectives on learning, research/study coach	- inhoud, vormgeving, ontwikkelingen, eigenheid en samenhang programma (karakteristieken) - relatie met / input van werkveld - praktijkcomponenten / stage - internationale component - onderzoekslijn - interactie onderzoek en onderwijs - aansluiting instromers - studieloopbaanbegeleiding / studeerbaarheid, studielast - professionele ruimte / scholing - werkdruk - invloed op / betrokkenheid bij het programma - betrokkenheid docenten en het werkveld - toetsbeleid / toetsen en beoordelen - borging niveau
14.45 – 15.00	K110	Pauze / Intern overleg auditpanel	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage - bepalen pending issues

15.00 – 15.45	K110	Presentatie 2 videoportretten alumni	<u>Gespreksonderwerpen Alumni:</u> - kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) - functioneren in de praktijk of vervolgopleiding <u>Gespreksonderwerpen Werkveld:</u> - actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma - andere wensen vanuit het werkveld - eigen inkleuring opleiding - stage en begeleiding - onderzoekscomponent - betrokkenheid kwaliteitszorg - gerealiseerd niveau
		Gesprek Alumni / Werkveldvertegenwoordiging HKU M&T - alumnus Composition for Media - alumnus MMus Componist - alumnus MMus Componist - lid werkveldcommissie M&T en producer HKU UC - lid werkveldcommissie UC en musicus/ondernemer (alumnus Harp jaren '90) - lid werkveldcommissie UC en programmeur Tivoli Vredenburg - alumnus MMus Klassiek Viool - alumnus MMus Musician 3.0	
15.45 - 16.00	K110	Pending issues <i>(alle gesprekspartners zijn hiervoor beschikbaar)</i>	- (indien van toepassing)
16.00 - 17.00	K110	Intern overleg auditpanel	- bepaling voorlopige beoordeling
17.00	K110	Terugkoppeling <i>(openbaar)</i>	

In verband met de privacywetgeving zijn hier uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende voltijd- en deeltijdopleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van september 2018.

Daarin staan de standaarden vermeld waarop een auditpanel zich bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding verstrekte documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de voltijd en deeltijdvarianten.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder wordt de afstemming tussen de panels van Hobéon geborgd door de ondersteuning van dezelfde secretaris bij de audits in het cluster hbo Master Muziek Groep 2 en door de inzet van getrainde voorzitters.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een standaard 'voldoet', 'voldoet ten dele' of 'voldoet niet' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2018'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding. Het eindoordeel over de opleiding luidt: 'positief', 'positief onder voorwaarden' of 'negatief'.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **positief** indien alle standaarden 'voldoet' scoren.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **positief onder voorwaarden** indien standaard 1 voldoet en maximaal vijf standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het panel het opleggen van voorwaarden adviseert (zie aanvullende beslisregels voorwaarden).

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **negatief** indien:

- een of meer standaarden 'voldoet niet' scoort/scoren;
- standaard 1 'voldoet ten dele' scoort;
- op een tot vijf standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het panel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- zes of meer standaarden 'voldoet ten dele' scoren.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatierapport opleiding met bijlagen.
- Landelijk Opleidingsprofiel Muziek (Bachelor en Master)
- Competentiematrix M&T en UC
- Studiepuntentabel M&T en UC
- Music Design Course Guide
- Onderwijs en Examenregeling OER
- Toetsplan M&T en UC
- Jaarverslag Examencommissie
- Jaarverslag Opleidingscommissie
- Overzicht docenten M&T
- Procedures Toetsen en Beoordelen
- Notitie Praktijkonderzoek
- Overzicht eindwerken 17-18 en afstudeerzittingen 18-19
- Thesis Guide M&T

Het auditpanel heeft van vijftien studenten eindwerken bestudeerd en afstudeersessies bijgewoond. Om redenen van privacy zijn de namen van de afgestudeerden, hun studentnummers evenals de titels van de eindwerken hier weggelaten maar uiteraard wel bekend bij de secretaris van het auditteam, en daar eventueel op te vragen.

BIJLAGE IV Panelsamenstelling

Naam visitatiegroep:	HBO Master Music Groep 2
----------------------	--------------------------

Samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemd cluster zijn ingezet.

Korte functiebeschrijvingen (cv's) van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam	Korte functiebeschrijvingen
De heer drs. W.G. van Raaijen (voorzitter)	De heer Van Raaijen is partner bij Hobéon en treedt sinds 2004 veelvuldig op als lead-auditor van auditpanels in het kader van accreditaties in het hoger onderwijs.
De heer D. Andrikopoulos PhD	De heer Andrikopoulos heeft zijn PhD in Composition behaald aan de Universiteit van Birmingham, UK. Hij is directeur van de Compositie cursus van het Escola Superior de Música e Artes do Espetáculo, Instituto Politécnico do Porto (ESMAE-IPP) in Portugal.
De heer drs. D. Rijken	De heer Rijken is directeur van STEIM, een laboratorium voor artistieke research in elektronische live performance en geluidskunst. Tevens is hij lector Informatie, Technologie en Samenleving aan De Haagse Hogeschool.
Mevrouw N.M. Maas	Mevrouw Maas studeert Applied Musicology aan de Universiteit Utrecht.

Op 28 januari 2019 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding Master of Music van Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, onder het nummer 007817.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl